

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra teritoriálních studií

Bakalářská práce

2022

Christina Černá

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra teritoriálních studií

Mediální reflexe jomkipurské války

Bakalářská práce

Autor práce: Christina Černá

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: doc. PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3.5.2022

Christina Černá

Bibliografický záznam

ČERNÁ, Christina. *Mediální reflexe jomkipurské války*. Praha, 2022. 77 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra teritoriálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

Rozsah práce: 108 382

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá mediální prezentací jomkipurské války v deníku Rudé právo a Mladá fronta v Československé socialistické republice.

Stěžejním cílem je zjistit, jak se kontrola a cenzura Komunistickou stranou Československa projevovala při informování o událostech jomkipurské války a vývoji československé zahraniční politiky. Nejprve na základě historického výzkumu sekundárních zdrojů budou popsány podmínky, kvůli kterým k válečnému střetu došlo a jsou vytyčeny stěžejní události. Práce je založena na kvalitativním výzkumu, který propojuje historický kontext a obsahovou analýzu určených tiskovin. V případě obsahové analýzy pak autorka využila diskurzivní analýzy.

Cílem této bakalářské práce je vytvořit ucelený obraz vybraných událostí krize ve výše uvedených denících od 6.října 1973 do 11. listopadu 1973. Takto sestavená osnova se poté stane opěrným bodem pro vyhledání odborných informací z tehdejších periodik a referováním, zda o nich bylo psáno pravdivě a nezaujatě.

Bakalářská práce je na základě odborné literatury doplněna o tehdejší československou zahraniční politiku vůči Izraeli a Egyptu. Jádrem práce je vlastní analýza celkové argumentace a názorů v tehdejších textech, která je konfrontována se současnou dějinnou interpretací.

Abstract

The bachelor thesis deals with the media coverage of the Yom Kippur War and the oil shock in the newspapers Redé Právo and Mladá Fronta.

The main objective is to find out how control and censorship by the Communist Party manifested itself in the coverage of the events of the Yom Kippur War and the development of foreign policy. First, based on historical research of secondary sources, I will describe the conditions that led to the war conflict and outline the key events. The thesis is based on qualitative research that combines historical context and content analysis of the identified printed materials. In the case of the content analysis, the author then used discursive analysis. The aim of this thesis is to create a comprehensive picture of the selected events of the crisis in each newspaper from October 6, 1973 to November 11, 1973. The outline thus constructed will then become the fulcrum for locating expert information from the periodicals of the time and refereeing whether they were reported truthfully and unbiasedly.

The bachelor's thesis is supplemented by a discussion of Czechoslovak foreign policy

towards Israel and Egypt at the time, based on the literature. The core of the thesis is the actual analysis of the overall argumentation and opinions in the texts of the time, which is confronted with the current historical interpretation.

Klíčová slova

jomkipurská válka, ropné embargo, zahraniční politika, Rudé právo, Mladá fronta

Keywords

Yom Kippur War, oil embargo, foreign policy, Rudé Právo, Mladá Fronta

Title

Media reflection of the Yom Kippur War

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli dovést moji bakalářskou práci až do finální podoby.

Především doc. PhDr. Slavomíru Horákovi, Ph.D. za mnoho námětů a rad, trpělivost a vstřícnost při vedení mé bakalářské práce. Zároveň bych ráda poděkovala panu PhDr. Oldřichovi Tůmovi Ph.D. za skvělé vedení bakalářského semináře.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala mé rodině za cenné rady, podporu a disciplínu, ke které mě vedli.

Obsah

ÚVOD	8
1 METODOLOGIE	10
2 TVORBA MEDIÁLNÍHO OBSAHU V SOCIALISMU	11
2.1 OVLÁDÁNÍ OBSAHU MÉDIÍ.....	12
2.2 PROPAGANDA.....	13
2.3 ANALYZOVANÁ MÉDIA.....	15
2.3.1 <i>Rudé právo</i>	15
2.3.2 <i>Mladá fronta</i>	16
3 PŘEDVÁLEČNÝ POLITICKÝ VÝVOJ	17
3.1 OBDOBÍ PŘED VÁLKOU	17
3.2 VLIV STUDENÉ VÁLKY – DÉTENTE	19
4 ČSSR NA PŘELOMU 60. – 70. LET A JEHO ZAHRANIČNÍ POLITIKA	21
4.1 VZTAHY ČESKOSLOVENSKA S IZRAELEM.....	21
4.2 VZTAHY ČESKOSLOVENSKA S EGYPTEM.....	23
4.3 VZTAHY ČESKOSLOVENSKA SE SÝRIÍ.....	25
5 JOMKIPURSKÁ VÁLKA V TEHDEJŠÍM TISKU A DNEŠNÍ HISTORIOGRAFII	26
5.1 ZAČÁTEK VÁLKY.....	26
5.1.1 <i>V současné historiografii</i>	26
5.1.2 <i>V tehdejších tiskovinách</i>	27
5.2 PRŮBĚH.....	32
5.2.1 <i>V současné historiografii</i>	32
5.2.2 <i>Ropné embargo</i>	33
5.2.3 <i>V tehdejších tiskovinách</i>	34
5.3 MÍROVÁ JEDNÁNÍ	40
5.3.1 <i>V současné historiografii</i>	40
5.3.2 <i>V tehdejších tiskovinách</i>	42
ZÁVĚR	48
SUMMARY	50
POUŽITÁ LITERATURA	53

Úvod

Arabsko-izraelské války byly konflikty, které s rozestupy trvaly několik desítek let a jejich povědomí v československé veřejnosti probíhalo různorodě s návazností na právě probíhající režim. Tyto konflikty probíhaly již od založení Státu Izrael v roce 1948. Po ukončení druhé světové války v roce 1945 byly vztahy s Izraelem velmi kladné a Československá republika (dále také „ČSR“) aktivně podporovala vznik Izraele. Vztah byl v důsledku sovětské politiky postupně ochlazován, až byl po šestidenní válce v roce 1968 úplně přerušen.¹ Konflikty na Blízkém východě nevznikaly pouze kvůli založení Izraele, dalšími nejdůležitějšími důvody byla strategická poloha mezi třemi světadíly, ropa a Suezský průplav. Díky strategické poloze, bylo pro obě velmoci Spojené státy americké (dále také „USA“) a Svaz sovětských socialistických republik (dále také „SSSR“) nesmírně důležité upevňovat v této oblasti vztahy.

Téma své bakalářské práce *Mediální reflexe jomkipurské války* autorka vybrala z důvodu zájmu o blízkovýchodní politiku a problematiku zahraničněpolitické propagandy československého komunistického režimu. Vše je propojeno se zájmem o mezinárodní vztahy.

Základ práce je tvořen třemi hlavními částmi. První část je věnována předválečnému politickému vývoji a popisuje, co jomkipurské válce předcházelo a jaké dopady to mělo na pátý arabsko-izraelský konflikt. Tato část ukazuje, jak měla studená válka, a právě probíhající détente přímý vliv na směřování tohoto konfliktu. Druhá část se věnuje mezinárodním a diplomatickým vztahům, které mezi sebou měly nejdůležitější státy našeho teritoriálního vymezení, mezi nimiž jsou Československá socialistická republiky (dále také „ČSSR“), Egypt, Izrael a Sýrie. Porovnává stav těchto vztahů, který silně ovlivňovalo komunistické podřízení. Třetí část se zabývá jednotlivými zásadními momenty od počátku války.

Výše zmíněnými kapitolami je základní teoretický rámec, který je vždy doplněn o mediální výstupy. Pro přehlednost cíleně rozdělujeme současné historické informace od tehdejšího mediálního obrazu, ten pouze doplňujeme jednotlivými informacemi pro složení souvislostí. Jedná se o sedm kapitol, které rozpracovávají detailněji jednotlivé události konfliktu.

¹ Šestidenní válka probíhala od 5. do 19. června 1967 mezi Izraelem a koalicí Egypta, Sýrie a Jordánska. Katalyzátorem války byl úder izraelského letectva proti leteckým základnám v Egyptě. Vítězným státem se stal Izrael a Arabská koalice utrpěla drtivou porážku. Izrael po válce získala od Sýrie území Golanských výšin, Egypt přišel o celý Sinaj a Gazu a Jordánsko o Východní Jeruzalém a Západní břeh Jordánu.

Práce si klade za úkol představit reflexi jomkipurské války, jejíž obraz byl v Rudém právu a Mladé frontě ideologicky deformován podle stranických potřeb. Je zde nutné pro vytvoření komplexnější představy, aby bylo nastíněno meziválečné období a ropný šok, který měl globální dopady.

Díky reflexi práce, která sepíše souhrnný obraz, budou čtenáři schopni pochopit vnímání a interpretaci této války na stránkách tehdejších nejprodávanějších deníků v ČSSR. Hlavním cílem práce bylo odpovědět na otázky: Jak a do jaké míry se liší mediální obraz jomkipurské války, který vykresluje komunistická propaganda v dobovém tisku v porovnání se skutečnou historiografií, respektive jaké míry pravdivosti dosahovaly zprávy pojednávající o válečném dění? Jakými prostředky dosahovalo Rudé právo (dále také „RP“) a Mladá fronta (dále také „MF“) subjektivního popisu těchto událostí?

V závěru práce *Mediální reflexe jomkipurské války* budou shrnuty poznatky. V přílohách budou doplněny ukázky článků z deníků Rudé právo a Mladé fronty z jednotlivých etap.

1 Metodologie

„Kvalitativní výzkumník: Mnoho lidí je dnes znuženo svou prací a jsou...

Kvantitativní výzkumník (přerušuje)“ Jací lidé, kolik jich je, jak dlouho mají takové pocity, odkud jsou...

Kvalitativní výzkumník: Zapomeňte na to...“

(John Van Mahnen)²

Hlavním výzkumným záměrem této práce je zmapování, sběr a utřídění materiálu s cílem zjistit postoj Rudého práva a Mladé fronty k událostem týkajících se páté arabsko-izraelské války v roce 1973. Metodologický postup rozdělíme na tři etapy. V prvním kroku stanovíme základní výzkumné otázky, dále určíme, jaké články jsou pro bakalářskou práci relevantní a v neposlední řadě budeme přesně definovat postupy práce při analýze. Základní metodologií využívanou v této bakalářské práci je kvalitativním výzkum. Tento výzkum považuji za přínosný k zadanému tématu díky jeho pružnosti. Na počátku stanovené výzkumné otázky můžeme během pokročilého procesu výzkumu doplňovat a modifikovat.³ Od kvantitativního výzkumu se liší v analýze a sběru dat, které probíhají současně a podle výsledků se rozhodne, která data jsou pro tuto práci dostatečně validní.

Konkrétně byla zvolena studie, která využívá rekonstrukce historických událostí. *„Analýza diskurzu se zabývá sociopolitickým a historickým kontextem, aktuálním/ současným kontextem, bezprostředním jazykovým kontextem a intertextovými a inter-diskurzivními vztahy“.*⁴ Tyto události, jsou systematicky popisovány a dotvářeny s uceleným obrazem celého pozadí a se všemi kontexty. Jsou zaměřeny na komplexní nuance, které mají vliv na současnost. *„Historický výzkum umožňuje lépe chápat lidské chování a myšlení tím, že zabraňuje statické izolaci výzkumníka v pouhé přítomnosti“.*⁵ Výzkum zprostředkovává aplikování jak primárních zdrojů, tak také zdrojů sekundárních. V této práci jako primární budou zdroje z Rudého práva a Mladé fronty. Autorka zvolila především Rudé právo, protože toto periodikum vycházelo každý pracovní den a také v sobotu, na jeho stránkách byly tištěny oficiální postoje

² Miroslav Disman, *Jak se vyrábí sociologická znalost* (Praha: Karolinum, 1993), 284.

³ Ruth Wodak, *Methods of critical discourse analysis* (London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage, 2001), 7.

⁴ Jiří Homoláč a Kamila Mrázková. „Znovuvedení kritické analýzy diskurzu do českého prostředí,“ *Slovo a slovesnost* 78, č.3 (2017): 237-253, Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=560078>.

⁵ Jan Hendl, *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace* (Praha: Portál, 2005), 138.

komunistické strany a hlavních vládních představitelů. Mladá fronta patřila mezi další nejčtenější periodika.

Zdroji sekundárními budou odborná literatura zaměřující se na jomkipurskou válku. Práce se pokouší věnovat rozsáhlému kontextu celé problematiky, a proto bude v práci nastíněno taktéž informace z politického prostředí.⁶

V závěru tohoto výzkumu bude cílem dokázat také to, že jomkipurská válka byla SSSR ideologicky a propagandisticky zneužita, v souvislosti se stále trvajícím, i když klidnější fází tzv. studené války.⁷

2 Tvorba mediálního obsahu v socialismu

Předpokladem této studie je obhájení či vyvrácení teorie, jak moc může být konkrétní událost mediálně prezentována v různých periodách české společnosti různým způsobem. Nakolik je mediální kontrakce reality odlišná od skutečnosti v souvislosti s právě platnou ideologií. Chápání reality je ve skutečnosti výsledkem historicky podmíněného procesu a je podmíněné také sociálně a kulturně.⁸ Každá média zprostředkovávají svým čtenářům a posluchačům sdělení, a to je vždy přímo spjata s kulturním prostředím a kulturním modelem dané společnosti. Definice skutečnosti, se díky prosazováním médií stává reálnou, ale nikoli realitou. Mediální obsah skládá realitu způsobem, který je často modifikován zájmy mocenskými, které zastává daná hegemonie.⁹

Dnešní chápání médií klade důraz na dodržování demokratických právních principů, kterými jsou objektivnost, nezávislost, aktuálnost a pravdivost. V socialistické vládě je to nástroj absolutní moci, který má právo na stranický výběr informací a angažovaný výklad faktů, po vzoru leninské představy o tisku.

Systematické řízení médií Komunistickou stranou Československa započalo v ČSR v dubnu 1948, kdy byl schválen zákon č. 123/1948, který znárodnil všechny tiskárny. Bylo pozastaveno vydávání 380-500 titulů.¹⁰ Hlavním cílem bylo zamezení získávání a šíření jiných informací, než která šířila Česká tisková kancelář (dále také „ČTK“) a jedním z nástrojů byla

⁶ Hendl, *Kvalitativní výzkum*, 138.

⁷ Studená válka byl politické a vojenské napětí mezi komunistickými státy v čele ve SSSR a Západem, hlavně USA. Napětí trvalo od 1947-1991.

⁸ Jan Jiráček a Barbara Köpplová, *Masová média*, Vyd. 1 (Praha: Portál, 2009), 290.

⁹ Denis McQuail, *Úvod do teorie masové komunikace*, (Praha: Portál, 2007), 396.

¹⁰ Petr Bednařík a Jan Jiráček a Barbara Köpplová, *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti* (Praha: Grada Publishing, 2011), 898.

Hlavní správa tiskového dohledu.¹¹ Dalším nástrojem bylo i přidělování papíru. Od roku 1953 vznikla Hlavní správa tiskového dohledu, která umožňovala dohled přímo v redakcích. Kromě tisku kontrolovala i ČTK, Československý rozhlas a od roku 1953 i Českou televizi.¹² To pokračovalo do roku 1967. Během tzv. pražského jara¹³ bylo postavení médií nosným tématem reformního hnutí. V průběhu května a června 1968 lidé požadovaly zákonem garantovanou svobodu slova a zrušení cenzury, kterého dosáhly zákonem č. 84/1968, který stanovil, že cenzura je nepřípustná.¹⁴ Po invazi vojsk Varšavské smlouvy¹⁵ do ČSSR v srpnu 1968 nedošlo k návratu předběžné cenzury, ale byla zavedena následná cenzura a bylo vytvářeno prostředí pro autocenzurní chování novinářů.¹⁶ Na počátku 70. let bylo ČSSR ve fázi ekonomického růstu což mělo za následek, že: „*Lidé se vnějškově smiřovali s režimem, který otevřeně lže o minulosti i současnosti, pasivně ho přijali a v soukromí unikali k náhražkovým aktivitám*“.¹⁷

2.1 Ovládání obsahu médií

Pomocí cenzury ovlivňují vládnoucí skupiny vědomě postoje a obavy lidí. „*Cenzura je institucionalizovaný způsob kontroly a korigování mediálních sdělení, „dohled ... ve smyslu zákazu či potlačení informací“ a je zpravidla spojena s výkonem státní moci či prosazením mocensky podložené ideologie*“.¹⁸ Jedná se vždy o zásah státu a jeho politické instituce do informací společnosti. Zamezování přístupu se stalo podstatným rysem diktatury. Dělíme ji na předběžnou (cenzura obsahu předtím, než se dostane k čtenáři) a následnou (proběhne až po distribuci). Cenzuru nalezneme v nějaké míře a podobě v každé společnosti, i demokratické, zpravidla se liší svými projevy. Stává se doprovodným fenoménem svobodného projevu. V totalitních režimech její směr slouží k udržení moci a její podoba je v přísných opatřeních. KSC maximalizovala svou sílu, aby dokázala ovládat televizní, rádiová i tištěná média a jejich

¹¹ Hlavní správa tiskového dohledu byl cenzurní úřad, který byl založen v roce 1953 a dohlížel na celý tiskový dohled na našem území.

¹² Bednařík, *Dějiny českých médií*, 907.

¹³ Pražské jaro se nazývalo období politických změn a uvolňování, které začalo v roce 1967. Vrcholem období byla první polovina roku 1968, poté co byl zvolen tajemníkem ÚV KSČ Alexander Dubček. Proces byl zastaven 21. srpna 1968 po vstupu vojsk států Varšavské smlouvy. Celý proces byl zastaven.

¹⁴ Tamtéž, 1118-1125.

¹⁵ Členskými státy vojsk Varšavské smlouvy byly Maďarská lidová republika, Polská lidová republika, Svaz sovětských socialistických republik, Rumunská socialistická republika, Bulharská lidová republika, Německá demokratická republika, Albánská lidová republika.

¹⁶ Tamtéž, 1145.

¹⁷ Jakub Končelík, Petr Orság a Pavel Večera, *Dějiny českých médií 20. století* (Praha: Portál, 2010), 204.

¹⁸ Jirák, *Masová média*, 341, Jürgen Wilke, „Leitideen in der Begründung der Pressefreiheit.“ *Publizistik* 28, n. 4 (1983), 512–524.

obsahy. Již během sestavování Košického vládního programu¹⁹ z dubna 1945 bylo pracováno s tezí, že příliš velká volnost médií je škodlivá a že: „*Neomezená volnost musí však ustoupit veřejným zájmům*“.²⁰ A přestože cenzura zavedena nebyla, přísný dohled na „nestranická“ periodika probíhal již přímo po válce.

Cenzuru dělíme na:

- Morální cenzura
- Vojenská cenzura
- Politická cenzura
- Náboženská cenzura²¹

Nástroji cenzury bylo systematické zatajování problémů a budování falešné skutečnosti. Vytvářením fiktivních a lživých informačních kampaní a kamufláží vlastních chyb. Typickým nástrojem normalizace byla autocenzura, která byla postavena na sociálněpsychologickém mechanismu. Tento druh cenzury byl založen na tom, že redaktor se bojí možného postihu a sám si musí hlídat svůj mediální obsah. Hrozil mu vyhazov z práce, ze společnosti a zákaz vykonávání novinářské činnosti.²² V námi sledovaném období byly redaktoři trestáni například pomocí těchto sankcí za nevhodné zakomponování příspěvku na stránce či konkrétním vydání, propagace výrobků z kapitalistických zemí, nahrávání západní propagandě, opomenutí jeho kritiky, politické provokace nebo nedodržování pokynů KSČ.²³

Po celou dobu socialismu fungoval také všudypřítomný nástroj gatekeeping, pomocí něhož byl jasně nastaven výběr informací, které byly vpuštěny do médií. Vůdce zvolil základní orientaci a navazující témata, která z ní vyplývala. Stranicky sestavené řídicí centrum vytvořilo taktické plány a šablony, které v redakci dodržovali.

2.2 Propaganda

Stěžejní úlohou v československých redakcích 70. let byla propaganda. Jelikož v rámci práce o ni mnohokrát pohoříme, vymežíme si zde v krátkosti tento pojem.

Slovo propaganda pochází z latinského propagare, jehož českými synonymy by byla slova štěpit či rozšiřovat. Z počátku bylo slovo propaganda, využíváno často v církvi, která se

¹⁹ Košický národní program byl politický dokument podepsán 5. dubna 1945, který dokládá posun ČSR směrem k SSSR.

²⁰ Bednařík, *Dějiny českých médií*, 804.

²¹ Jirák, *Masová média*, 346.

²² Tamtéž, 346.

²³ Končelík, *Dějiny českých médií 20. století*, 209.

snažila s jeho pomocí snížit dopady reformací. Philip Taylor definuje propagandu jako „*proces zasévání, klíčení a kultivaci myšlenek. Je to záměrný pokus přesvědčit lidi prostřednictvím jakýchkoli dostupných médií, aby přemýšleli a pak se chovali způsobem požadovaným zdrojem.*“²⁴ Dnes by bylo v běžném užití nejbližší definice „*manipulace médií s cílem dosažení společenské kontroly*“.²⁵ Je často spojena s ideologií, která se pomocí ní pokouší dosáhnout vlastních cílů. Nejčastěji ji zneužívají totalitní a autoritativní režimy.

- Propaganda má škálu nejrůznějších podob a základní rozdělení je do sedmi kapitol.
- Politická propaganda (snaha o získání nebo posílení politického vlivu)
- Ekonomická propaganda (úsilí přesvědčit lidi o nákupu zboží, reklama)
- Válečná/vojenská propaganda (podpora domácí morálky a demoralizace oponenta)
- Diplomatická propaganda (taktické úsilí získání potencionálních zahraničních spojenců nebo nepřátel)
- Didaktická propaganda (formování výchovy a chápání společnosti)
- Ideologická propaganda (posílení vlivu určité ideologie)
- Eskapistická propaganda²⁶

Jak již bylo uváděno výše, stranická a státní média v každodenním životě vědomě zneužívala propagandu pro záměrnou manipulaci občanské společnosti.²⁷

Komunistické dobové knihy interpretují definici propagandy takto „*buržoazní ideologové v kapitalistických zemích vynaložili maximum úsilí na to, aby v masách lidí široce zakořenilo chápání propagandy jako negativního, dokonce protisociálního jevu. Buržoazní ideologie se snaží vykreslit propagandu jako univerzální fenomén, kterému je vlastní manipulace s vědomím mas*“.²⁸ Jejich chápání rozděluje propagandu pouze na západní a socialistickou. „*Buržoazní propaganda má za cíl vnucovat masám lživé myšlenky, teorie, neobjektivní informace v zájmu vládnoucích tříd. Komunistická propaganda je vědecky zdůvodněný systém duchovní činnosti v oblasti šíření marxisticko-leninské ideologie a politiky*

²⁴ Philip Taylor, *Munitions of the Mind: A History of Propaganda from the Ancient World to the Present Day* (Manchester: Manchester University Press., 1995), 2.

²⁵ Jiráček, *Masová média*, 347.

²⁶ Tamrěž, 347.

²⁷ Tamtéž, 72.

²⁸ Spartak Ivanovič, Benglov, *Zahraniční politická propaganda* (Praha: Tisková agentura Orbis, 1984), 25.

za účelem vzdělávání a výchovy mas“.²⁹ Dodržování a zdokonalování zásadních principů propagandy vybudovalo poslušného čtenáře, bez kritického myšlení a zpochybňování zásad ideologie. Nebyl to okamžitý proces, ale díky účinným postupům a jednotnosti, která chránila stranickou neomylnost, byla vytvořena oddaná a přesvědčená společnost.

2.3 Analyzovaná média

2.3.1 Rudé právo

Vznik Rudého práva se datuje do druhé poloviny roku 1920 a jeho začátky se vážou s deníkem Právo lidu, z něhož vzešli novináři, kteří byli zakladatelé tohoto periodika. V květnu následujícího roku byl uveřejněn titulek: „*Jsmo komunisty! Naše cesta a náš cíl*“. To byl okamžik, kdy se staly oficiálním ústředním tiskovým orgánem komunistické strany.³⁰ Prvním šéfredaktorem byl Bohumír Šmeral.³¹ Do roku 1929 bylo v redakci spousta avantgardních spisovatelů a básníků, kteří v rámci bolševizace byly časem vyloučeni. Deník z počátku neměl příliš velký úspěch a početnější skupinu čtenářů.

Již před druhou světovou válkou bylo RP postihováno cenzurními zásahy a za protektorátu v letech 1939-1945 bylo zakázáno. Jediným možným řešením bylo vycházet v ilegality. Po válce v roce 1945 se noviny vrátily a byly znovu legalizovány. Zlomem byl rok 1948, kdy začal být deník využíván pro ideologické materiály Klementa Gottwalda³² a jeho spolustraníků, od této doby neměl žádnou mediální konkurenci. V komunistické éře let 1948–1989 byly veškeré náklady placeny ze státního rozpočtu a odběr deníku býval běžně vynucený.³³

Počátek 70. let 20. století a následná doba normalizace bylo pro RP důležité, v důsledku zásadních změn v roce 1968. Uvolňování začalo již o něco dříve, od počátku 60. let bylo možné sledovat povolování otěží kontroly a vše vyvrcholilo pražským jarem v srpnu 1968. Šéfredaktorem byl v tuto dobu umírněný Jiří Sekera.³⁴ Vpád vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR byl nejvýznamnějším momentem, který ovlivnil RP a mezi 21. srpnem a 3. zářím se

²⁹ Benglov, *Zahraniční politická propaganda*, 491.

³⁰ Jan Petrů, „*Vývoj Rudého práva v období 1972-1991*“ (Mgr. Diplomová práce, Univerzita Karlova, 2015), 4-5.

³¹ Bohumír Šmeral byl český politik a novinář, který byl zakladatelem KSČ a pozdějším šéfredaktorem Rudého práva.

³² Klement Gottwald byl český politik, byl od roku 1929 poslancem Národního shromáždění a po převzetí komunistické moci byl zvolen prezidentem ČSR v roce 1948.

³³ Bednařík, *Dějiny českých médií*, 339.

³⁴ Tamtéž, 339.

z agitačního obsahu o komunistické straně a socialistické společnosti změnilo na skutečné zprávy, které pravdivě informovaly, nesouhlasily a kritizovaly vývoj událostí. To se nikdy v předešlých letech nestalo.³⁵ Následné období bylo ve znamení normalizace. Začalo 17. dubna 1969 prohlášením „*Slovo do vlastních řad*“, v návaznosti nástupu Gustava Husáka³⁶ do funkce prvního tajemníka KSČ, který nahradil Alexandra Dubčeka.³⁷ Strana stála o jediné, systematické obnovení kontroly. Od ledna 1970 probíhaly nejprve čistky v KSČ, které byly následovány intervencí žurnalistů v RP a také jiných denících. „*Během let 1968-1971 bylo zrušeno celkem 156 úředně registrovaných periodik, z toho devět v roce 1968, 35 v roce 1969, 33 v roce 1970 a 79 v roce 1971*“.³⁸ RP bylo hlavní a nejprodávanější periodikum, které jako první převzalo informace od orgánů a bylo tištěno kolem jednoho milionu kusů denně.³⁹

Do roku 1989 RP nadále pokračovalo v ideologickém následování a častým zkreslováním informací, během listopadových demonstrací sametové revoluce bylo na dezinformační kampaň upozorňováno hesly „*Rudé právo psalo, že nás bylo málo! a Česká televize lže, jako když Rudé právo tiskne!*“.⁴⁰ Zásadní změny proběhly po pádu komunismu, od této doby bylo RP, resp. Právo jediným levicovým periodikem.

2.3.2 Mladá fronta

Deník Mladá fronta byl založen na konci druhé světové války. Myšlenka se zrodila v hlavě Jaromíra Hořce⁴¹, který chtěl založit noviny pro mládež. Během květnového povstání v roce 1945 povolil odbojový orgán Česká národní rada⁴² jeho založení. První díly vycházely s podtitulem Deník mladých lidí, ale byl změněn na Deník Svazu české mládeže, jenž byl jeho vydavatelem.⁴³

List se brzy dostal do hledáčku stranického aparátu, který začal dohlížet a ovlivňovat obsah i redakci, jako jedním z příkladů bylo i přeobsazení pozice šéfredaktora v roce 1950, kdy

³⁵ Tamtéž, 231.

³⁶ Gustav Husák byl slovenský politik, který se stal v dubnu 1969 generálním tajemníkem KSČ a v této funkci setrval do prosince 1987. Od 29. května 1975 vykonával funkci prezidenta.

³⁷ Alexander Dubček byl hlavní osobností pražského jara a od 5. ledna 1968 do 17. dubna 1969 prvním tajemníkem ÚV KSČ.

³⁸ Tamtéž, 215.

³⁹ Petrů, „*Vývoj Rudého práva v období 1972-1991*“, 11-14.

⁴⁰ Bednařík, *Dějiny českých médií*, 366.

⁴¹ Jaromír Hořec byl český básník a novinář, který byl jedním ze zakladatelů Mladé fronty a v letech 1945-1950 byl jejím šéfredaktorem.

⁴² Česká národní rada byla nejvyšším orgánem státní moci od 1. ledna 1969 do 31. prosince 1992.

⁴³ Jaroslav Hořec a Miroslav Sígl, *Generace 45: pamětníci Mladé fronty 1945-1950* (Praha: Riopress, 1997), 17–31.

musel Jaromír Hořec toto místo opustit.

Během pražského jara byla MF jedním z periodik, která otiskla manifest Ludvíka Vaculíka *Dva tisíce slov*.⁴⁴ Od října 1967 se MF vyjadřovala proti režimu a tiskla zprávy o studentských manifestacích. Po okupaci v srpnu 1968 byla redakce obsazena vojskem Varšavské smlouvy a redaktoři, podporující reformní vládu Alexandra Dubčeka psali v ilegality a tištěné noviny rozdávali zdarma v ulicích. Jedním z nich byl i Milan Syruček, jehož texty práce později zkoumá.⁴⁵ Po nástupu Gustáva Husáka do funkce prvního tajemníka KSČ přituhly poměry i v MF a redakce se navrátila do padesátých let 20. století, doby cenzury a přísných pravidel vládnoucí moci.

3 Předválečný politický vývoj

3.1 Období před válkou

Jomkipurskou válku již předcházelo několik arabsko-izraelských konfliktů⁴⁶, které odstartovaly přímo po jeho zákonném vzniku. Dvě z těchto válek vyústily v jasné izraelské vítězství.⁴⁷ Především v šestidenní válce dokázala Izrael ukázat svou sílu a zasloužené postavení.⁴⁸ Západ byl vděčný, že Francie s USA dokázali využít zbrojní převahy. Francie však s následujícím chováním Izraele příliš nesouhlasila. V návaznosti na to 3.června 1967 zastavila všechny dodávky zbraní na Blízký východ, což se dotýkalo hlavně Izraele. V listopadu téhož roku francouzský protižidovský postoj dále narůstal a Francie vyhlásila embargo na dodání 50 stíhacích letounů typu Mirage V, přestože byly splaceny. V tomto okamžiku se Izrael začal přeorientovávat hlavně na USA.

V prosinci roku 1968 Izrael bombardovala bejrútské letiště. Dle jejich slov se jednalo o odpověď za teroristický útok na letadlo, kde zahynul jeden občan Izraele. SSSR a socialistický blok okamžitě zareagoval a označil Izrael za agresora a přerušil veškeré

⁴⁴ Končelík, *Dějiny českých médií 20. století*, 188.

⁴⁵ Milan Syruček byl redaktorem zahraničního oddělení MF, ve které pracoval po vystudování FF UK. Později se stal ekonomickým expertem na Evropskou unii. Šárka, Stoszková (Kunická), *Květen 1945 optikou deníku Mladá fronta v časové spirále 65 let*. Praha, 2011. diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Jan Halada, CSc., 50.

⁴⁶ Arabsko-izraelské války se odehrály v pěti konfliktech: první arabsko-izraelská válka 1948-1949, sinajská válka (Suezská krize) 1956, šestidenní válka 1967, opotřebovací válka 1967-1970, jomkipurská válka 1973.

⁴⁷ Válka za nezávislost v roce 1948, Šestidenní válka v roce 1967

⁴⁸ Simon Dunstan, *The Yom Kippur War: The Arab-Israeli War of 1973* (Oxford: Osprey, 2007), 7.

diplomatické styky.⁴⁹

Během války padlo nebo bylo zraněno 25 500 Egyptanů a zničena nebo ukořistěna většina válečné techniky a výzbroje. Byla to šokující porážka Arabů, kteří předpokládali bleskové vítězství.⁵⁰ Egyptský prezident Gamál Násir abdikoval 10.června 1967 a převzal na sebe plnou odpovědnost za tuto porážku. Po několikadenních protestech se Gamál Násir vrátil do své funkce a začala reorganizace celé armády.

Rada Bezpečnosti OSN přijala rezoluci č. 242, ale předpokládalo se, že Izrael vrátí hranice do doby před jomkipurskou válkou. Izrael chtěl přistoupit na kompromis, jehož podmínky byly:

- svoboda plavby v Tiranské úžině a Arabském zálivu
- demilitarizace Sinajského poloostrova a izraelská kontrola výběžku Gazy
- demilitarizace Golanských výšin
- zastavení pokusů odvést vody Jordánu na arabská území

Za podepsání konečných mírových smluv byla izraelská vláda ochotna vrátit „*celý Sinajský poloostrov a Golanské výšiny*“ i uvažovat o vytvoření autonomní palestinské entity na Západním břehu Jordánu.⁵¹ Egypt však nebyl ochoten tyto podmínky přijmout, dokud Izraelské obranné síly (dále také „IDF“) neustoupí ze všech okupovaných území. Arabská liga po svém shromáždění na podzim 1967 rozhodla, že nepřistoupí na nabídku míru, jednání mezi stranami nebude nadále pokračovat a Izrael nebude uznána. Tímto byly snahy obou stran ukončeny.⁵² Prezident Gamál Násir v září 1968 započal vyčerpávající válku, během níž chtěl získat tato území zpět. Proti těmto útokům vybudovala Izrael Bar Levovu linii.⁵³ Během následujících dvou let po válce mezi oběma státy probíhaly občasné útoky na elektrárny, dělostřelecké pozice a také civilní objekty podél Suez. V roce 1970 se konflikt vyhrotil vzdušnými boji, které byly 7.srpna 1970 ukončeny. O měsíc později v září 1970 prezident Gamál Násir náhle umírá a novým prezidentem se stává Anwar Sadat, který v únoru 1971 přišel s uzavřením míru. Prezident Anwar Sadat znovu žádal Izrael o ústup z obsazených území, avšak izraelská vláda to nepřijala. Prezident Anwar Sadat se rozhodl, že je nevyhnutelné se připravit na další válku

⁴⁹ Erich Terner, *Dějiny státu Izrael* (Pardubice: Kora, 1991), 153-158.

⁵⁰ Karel Černý, *Instability in the Middle East* (Praha: Karolinum, 2017), 107.

⁵¹ Karel Durman, *Popely ještě žhavé: Díl II. Konce dobrodružství 1964-1991: Velká politika 1938-1991* (Praha: Karolinum, 2009), 110.

⁵² Durman, *Popely ještě žhavé*, 110.

⁵³ Bar Levova linie byl systém opevnění, který nechal Izrael vybudovat na Sinajském poloostrově po porážce Egypta v šestidenní válce. Chaim Herzog, *The War of Atonement: The Inside Story of the Yom Kippur War* (London: Greenhill Books, 2003), 5-7.

s Izraelem.⁵⁴

Prezident Anwar Sadat se již mezi lety 1970-71 snažil o sblížení s USA přes mírové smlouvy pod záštitou OSN. Byl přesvědčen, že komplexními změnami dokáže západní velmoci přesvědčit o změně egyptského postoje. Dne 4. února 1971 „*Nixonovi dal na srozuměnou, že pomůže-li mu k navrácení Sinaje začne se distancovat od SSSR, skončuje s přítomností sovětských vojenských specialistů a jednotek*“.⁵⁵ Byl ochoten znovuotevřít mírová jednání, ustoupit od zásady „*tří ne*“, a pokud uvolní Izrael sinajský průsmyk, tak znovu otevřít Suezský průplav. Jeho snahy byly neúspěšné.⁵⁶ USA bylo s Izraelem v těsném sepětí, prezident USA Richard Nixon⁵⁷ se soustředil na volby v roce 1972 a proizraelská politika mu zajišťovala preferenční hlasy. Prezident Anwar Sadat se tedy obrátil na SSSR, který měl v rámci egyptsko-sovětské smlouvy dodat výzbroj, ale Moskva z obav o ohrožení politiky détente přípravy spíše brzdila. Egypt na to reagoval jednoznačným vyhoštěním všech sovětských poradců 9.7.1972. To znamenalo pozdější vývoj celého konfliktu, protože nastalo sblížení Egypta se Saudskou Arábií, která měla možnost vyhlásit během války ropné embargo.⁵⁸

3.2 Vliv Studené války – détente

Během počátku sedmdesátých let se plně rozmohla politika détente. Po sovětské návštěvě v USA, na Washingtonském summitu 1973, kde se Leonid Brežněv utvrdil o síle amerického konzumního bohatství byl přesvědčen, že spolupráce je jediným možným řešením.⁵⁹ Po šestidenní válce SSSR přerušilo přímou podporou Egypta, obávalo se právě o křehký vztah s USA. Leonid Brežněv jim vyčítal: „*Přerušili jsme diplomatické styky s Izraelem, v krátké době dodali 48 000 tun válečného materiálu, dali jsme vám naše nejmodernější zbraně a ty teď (Izraelci) posílají k vyzkoušení do USA, dali jsme vám naše letadla, ale neměli jste pro ně piloty, dali jsme vám naše tanky, ale vy jste pro ně neměli osádky. Nejste schopni vést válku, nechceme ani nepřímou uznat Izrael, a přitom si všichni přejeme, aby*

⁵⁴ Turner, *Dějiny státu Izrael*, 161.

⁵⁵ Durman, *Popely ještě žhavé* 118.

⁵⁶ Zásada tří ne, oficiálně Chartúmská deklarace z 1. září 1967 byla rezoluce ze summitu ligy Arabských států z Súdánu. Jejím závěrem bylo neuznání Izraele, žádná jednání i Izraelem a žádný mír s Izraelem. Černý, *Instability*, 109.

⁵⁷ Richard Nixon byl viceprezident a později prezident Spojených států amerických v rozmezí 1969-1974.

⁵⁸ Jan Wanner, *Krvavý Jom Kippur: čtvrtá a pátá arabsko-izraelská válka ve světové politice* (Praha: Libri, 2002), 82–102.

⁵⁹ Leonid Brežněv byl sovětský funkcionář a politik, který byl v roce 1950 zvolen tajemníkem Nejvyššího sovětu SSSR, 1952 do čela Ústředního výboru Komunistické strany, 1960-1963 prezidentem a od roku 1964 generálním tajemníkem.

se izraelská vojska stáhla. Není v tom rozpor?“⁶⁰

USA bylo přesvědčeno, že jejich zájmy se musí upínat hlavně na Vietnam, udržení détente a Čínu. Konflikt na Blízkém východě se tedy pro obě velmoci stal vedlejším a neměli zájem se v něm příliš angažovat, přesto však byl americký prezident Richard Nixon neústupný a během jednání s Alexejem Kosyginem⁶¹ řekl: „*válku k vyčerpání začali Arabové, a bude-li SSSR dále pokračovat v dodávkách vojenského materiálu, pak také USA dají zbraně přátelským zemím*“.⁶² V těchto momentech se projevovaly silné stránky Richarda Nixona v mezinárodní politice. V roce 1972 se objevily první zmínky o aféře Watergate⁶³, ale Richard Nixon tomuto problému nevěnuje větší pozornost, situace se mění v létě 1973. Henry Kissinger se v tuto chvíli stává poradcem pro národní bezpečnost a úřad státního tajemníka. „*Tak se mohl stát jediným režisérem jednoho ze stěžejních obrátů studené války, první zjevné porážky brežněvovského Kremlu ve třetím světě*“.⁶⁴

⁶⁰ Durman, *Popely ještě žhavé*, 109.

⁶¹ Alexej Kosygin byl sovětský politik, který mezi lety 1964 až 1980 zastával pozici předsedy Rady ministrů Sovětského svazu. Tamtéž, 108.

⁶² Tamtéž, 112.

⁶³ Aféra Watergate vypukla 17. června 1972. V tento den policie zadržela pět pachatelů, kteří se pokoušeli do sídla Demokratické strany odposlouchávací zařízení. V srpnu 1974 vyšlo najevo, že Nixon o celé situaci věděl. Dne 8. srpna 1974 Nixon, jako jediný prezident v americké historii rezignoval.

⁶⁴ Henry Kissinger byl americký politik, který byl v letech 1973-1977 ministrem zahraničí a od roku 1975 asistentem prezidenta pro záležitosti národní bezpečnosti. V roce 1973 získal Nobelovu cenu míru.

4 ČSSR na přelomu 60. – 70. let a jeho zahraniční politika

Československá zahraniční politika byla naprosto ovlivněna směrem, který udával Sovětský svaz. Všechny státy sovětského bloku tuto politiku přebíraly, kromě Rumunska a Jugoslávie. V ČSSR však byla situace jiná a díky naší geopolitické poloze, zde bylo vynucováno přísné následování. Situace se změnila během roku 1968. Následné zvýšení míry kontroly všeho se vrátilo v září 1968 po sovětské okupaci vojsky Varšavské smlouvy a následkům, které tato okupace přinesla v podobě smlouvy o dočasném pobytu sovětských vojsk, které se nejrůznějším způsobem vměšovaly do vnitrostátních záležitostí republiky. V květnu 1971 byl po XIV. Sjezdu KSC vyhlášen reálný socialismus, jenž byl postaven na základech slepého následování komunismu, který směřuje občany, aby „se každý staral o sebe a svoji rodinu“.⁶⁵

4.1 Vztahy Československa s Izraelem

*„Vývoj politických vztahů mezi Československem a sionistickým hnutím, respektive Izraelem, v průběhu 20. století lze označit za velmi proměnlivý. Etapy přátelství a podpory vystřídalo období, kdy se vzájemné vztahy ocitly na pomyslném bodě mrazu“.*⁶⁶

V meziválečné době byly společné vztahy velmi vstřícné. Jedním z hlavních propagandistů sionismu byl Tomáš Garrigue Masaryk⁶⁷, který často vystupoval v médiích na podporu sionismu a zákonem schválil Židy jako samostatnou národní entitu. Poválečné ČSR udržovalo s Izraelem velmi přátelské vztahy a bylo jedním z prvních států, které v roce 1948 uznaly fungování Státu Izrael.⁶⁸ Po vyhlášení Izraele byly dodávky zbraní z ČSR nepochybně jedním z důvodů, že se Izrael dokázal ubránit útokům okolním arabským státům. Souběžně jsme podporu vyjadřovali také výcvikem vojenského personálu a přerušením dodávek zbraní do států, které bojovaly proti. Českoslovenští politici měli možnost se tento směr následovat díky podpoře KSC a SSSR. Sovětský svaz v nás bral jako vhodného prostředníka vzájemných

⁶⁵ Němec, Václav. „Normalizace v Československu (70.léta),“ Dostupné z <https://www.dejepis.com/ucebnice/normalizace-v-ceskoslovensku-70-leta/>.

⁶⁶ Taterová, „Československá zahraniční politika vůči Izrael.“ 50.

⁶⁷ Tomáš Garrigue Masaryk byl český státník, diplomat a filozof, který se zasloužil o vybudování Československé republiky. Stal se prvním českým prezidentem. *Vývoj vzájemných vztahů České republiky a Izraele*, Dostupné

z http://www.israel.cz/index.php?module=specialdetail&id=5694&titulek=vyvoj_vzajemnych_vztahu_ceske_republiky_a_izraele

⁶⁸ Prvním státem, kdo uznal stát Izrael jako samostatný stát, bylo SSSR.

vztahů a jako zdroj disponující materiální základnou ve formě zbraní, munice i vojáků. V důsledku toho byl roku 1948 založen Svaz československo-izraelského přátelství.⁶⁹

První zlom v diplomatických vztazích byly první svobodné izraelské volby, ve kterých Komunistická strana Izraele (dále také „KSI“) získala pouze čtyři křesla. Sovětský svaz rychle poznala, že Izrael bude spíše nakloněn Západu a jejich pohnutky se potvrdily v září 1949, kdy Izrael přijala od Západu půjčky. O rok později v korejské válce Izrael stranil USA a tím skončily sovětské snahy o výhodné diplomatické styky.⁷⁰ Sovětské zklamání, že Izrael nejeví zájem o komunistickou ideologii, ukončilo všechny vstřícné kroky. Ochlazení sovětsko-izraelských vztahů během 50. let 20. století vedlo tímto směrem i sovětské satelity. Po Suezské krizi⁷¹ se snahy o přátelský vztah rozplynuly a kontakt byl omezen pouze na drobný obchod. Československý mediální trh nešetřil tvrdou antisemitistickou rétorikou. Celá diplomatická a mediální situace byla velmi napjatá. Během 50. a 60. let 20. století se v česko-izraelské společnosti rozeznávalo několik procesů. Všichni čeští politici a funkcionáři, kteří se účastnili pomoci Izraeli byli popraveni.⁷² V 50. letech byl nejhlasitější proces s Rudolfem Slánským⁷³, kterým následovalo zatčení dvou izraelských občanů Mordechaje Orena a Šimona Orensteina. V únoru 1953 SSSR přerušila s Izraelem veškeré diplomatické styky. Po smrti Josifa V. Stalina⁷⁴ téhož roku byly vztahy obnoveny, ale prakticky uvízly na mrtvém bodě.

Od poloviny 50. let probíhala také revize stalinismu a Izrael se snažil o co největší vylepšení našich společných vztahů, ale po Suezské krizi ČSR odsoudilo izraelské chování po vzoru vlády Sovětského svazu a společný obchod se snížil na minimum.⁷⁵

K bodu mrazu se vztahy dostaly v roce 1967 po rozpoutání šestidenní války. Další vlna

⁶⁹ Petr Zídek a Karel Sieber, *Československo a Blízký východ v letech 1948–1989* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009), 129.

⁷⁰ Zídek, *Československo a Blízký východ*, 130.

⁷¹ Suezská krize byla druhá arabsko-izraelská válka, která se odehrávala od 29. října 1956 do 7. listopadu 1956. Konflikt byl vyhlášen poté co prezident Násir znárodnil The Suez Canal Company, jejíž většinové akcie vlastnili investoři z Velké Británie a Francie. Válečná aliance Francie, Velké Británie a Izraele započala válku s cílem obnovení francouzsko-britské kontroly nad kanálem, svržením prezidenta Násira a oslabením v té době nejsilnějšího arabského státu. Vítězem byl Egypt, který získal kontrolu nad kanálem a důležitou strategickou pozici.

⁷² Tamtéž, 130.

⁷³ Proces s Rudolfem Slánským byl zkonstruován, jako varování v boji proti odchylování od sovětské politiky. Slánský byl obžalován z velezrady, špionáže, sabotáže a prozrazení vojenského tajemství. Proces probíhal v návaznosti neúspěchu KSI v Izraeli a následné antisionistické politiky SSSR. Vše bylo pod nátlakem Josifa Stalina a bylo odsouzeno ke smrti 11 ze 14 obžalovaných. Taterová, „Československá zahraniční politika vůči Izrael“, 53.

⁷⁴ Josif Vissarionovič Stalin ruský politik a revolucionář, který vykonával funkci generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu mezi lety 1922-1952. Od konce 20. let byl fakticky diktátorem celé země a období této vlády se nazývá stalinismus.

⁷⁵ Tamtéž, 54.

zlepšení začala v československé uvolněnější atmosféře před rokem 1967. Po prohrané šestidenní válce na popud KSČ byly 10. června 1967 přerušeny všechny diplomatické styky.⁷⁶ V duchu rozvolňování mezi lety 1967 a 1968 začala společnost kladně reagovat a projevovat své sympatie. Lidé uvítali vítězství izraelského Davida nad arabským Goliášem. Změny probíhaly pouze v podvědomí lidí, ale na úřadech a ve vládě k žádným zásadním změnám nedošlo. Bylo to způsobeno tím, že československá zahraniční politika nezískala takovou nezávislost, aby diplomatické vztahy mohly být obnoveny.⁷⁷ „V reakci na jomkipurskou válku v září 1973 obdrželo československé vedení informace o sympatiích některých československých občanů k Izraeli“.⁷⁸ „Ze zapečetěného záznamu diskuse vysvítá, že Antonín Kapek v diskusi řekl, že „hodně mladých sympatizuje s Izraelem – velmi choulostivá situace“. Gustav Husák přišel z obvyklým recepty – „aparát ministerstva vnitra doma zintenzivní práci“, „naši propagandu zkvalitnit“ a podobně“.⁷⁹

Diplomatické styky byly obnoveny 9. února 1990.⁸⁰ Hlavními příčiny, proč byl během 20. století náš vztah s Izraelem proměnlivý, jsou globální mezinárodní situace a náš vládnoucí režim. Československo-izraelské vztahy odrážely do určité míry postup studené války.⁸¹

4.2 Vztahy Československa s Egyptem

Charakter těchto vztahů byl stejně dynamický, jako s Izraelem. V meziválečné době bylo spojení mezi těmito státy pevné. Po vyhlášení nezávislosti Egypta byl vyslán do země první český vyslanec a v pozitivním duchu vše pokračovalo i po dobu druhé světové války.⁸² Po druhé světové válce se vztah ocitl v krizi, kvůli rozdělení Palestiny a rozhodnutí Československa stranit Izraeli. „Z československé strany se vzájemné vztahy v diplomatické rovině na začátku 50. let ocitly téměř na nule“.⁸³ Avšak později proběhlo sblížení SSSR s Egyptem a tomu se musely přizpůsobit i sovětské satelity. V letech 1951 a 1955 podepsalo ČSR s Egyptem dohodu o dodávkách zbraní a jejich vztah se začal zlepšovat. Od srpna 1956

⁷⁶ Zidek, *Československo a Blízký východ*, 144.

⁷⁷ Tamtéž, 145.

⁷⁸ Tamtéž, 146.

⁷⁹ Antonín Kapek byl český politik KSČ, a jeden z pěti, kteří podepsali zvací podpis a tím se stal jedním ze strůjčů následné normalizace. Tamtéž, 82.

⁸⁰ Stránky Velvyslanectví Státu Izrael v České republice, Dostupné z:

<https://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>.

⁸¹ Taterová, *Československá zahraniční politika vůči Izraeli*, 54.

⁸² Jindřich Dejmek, *Diplomacie Československa: Díl I. Nástin dějin Ministerstva zahraničních věcí a diplomacie 1918–1992* (Praha: Academia, 2012), 273.

⁸³ Zidek, *Československo a Blízký východ*, 51.

pracoval Arnošt Karpíšek na české ambasádě v Káhiře jako velvyslanec.⁸⁴ Byl to velký obrat, protože ještě o osm let dříve ČSR poskytovalo zbraně výhradně Izraeli.⁸⁵ Během 50. let byly sepsány čtyři smlouvy o dodávkách zbraní a spolupráce se i nadále rozšiřovala do dalších odvětví, těmi byly bavlna a ropa.

SSSR tlačila na zlepšování společné zahraniční diplomacie, a proto na rozdíl od předchozích období Československo v následujících letech vždy stálo na straně Egypta, jako příklad můžeme uvést situaci s palestinskou otázkou, znárodnění Suezského průplavu nebo účast na stavbě Asuánské přehrad. Během Suezské krize bylo ČSR se SSSR jedním z hlavních, kteří dodávali Egyptu veškeré zbraně.

V roce 1960 byl v druhém největším egyptském městě Alexandrii zřízen československý generální konzulát a o pět let déle dorazila do ČSSR parlamentní delegace vedená předsedou Národního shromáždění Sjednocené arabské republiky Anwarem Sadatem.⁸⁶ Během 60. let 20. století ČSSR nezasobilo Egypt pouze vojenským materiálem, ale také „*technickou pomocí*“, která se týkala inženýrů a dalších odborníků, kteří učili na Káhirské univerzitě a pracovali v národních společnostech. Sbližování mezi státy se prohloubilo i spoluprací československého ministerství vnitra s egyptskou rozvědkou. Společné vztahy dosáhly vrcholu v čase šestidenní války.⁸⁷

Problémové období mezi obchodem a politikou se projevilo v již v první polovině 70. let 20. století. Po smrti prezidenta Gamála Násira se československé vedení v čele s prezidentem Gustavem Husákem obávalo, „*zda je možno zajistit kontinuitu Násirovy politiky bez Násira*“.⁸⁸ Přestože prezident Anwar Sadat v červenci 1972 odvolal sovětské poradce, ČSSR pokračovalo ve spolupráci s egyptskou stranou. Po začátku jomkipurské války byly státy sovětského bloku informovány o nutnosti poskytnutí pomoci. Z ČSSR se jednalo hlavně o vojenskou výzbroj a zdravotnický materiál v hodnotě téměř 200mil Kčs. Majoritní část pomoci putovala do Sýrie, jednalo se o 193mil Kč. Převážel se náklad, který tvořilo 93 tanků, 12 letounů Mig-21, granátometry RPG-7, střely Maljutka a munice.⁸⁹ Na konci roku 1973 a v dalším roce Egypt požádal o dalších 500 tanků T-55 a střely Maljutka, ale ČSSR nebylo schopno tyto dodávky dodávat. Navíc Egypt nebyl schopný své dluhy splácet a ve čtvrtém

⁸⁴ Dejmek, *Diplomacie Československa*, 273.

⁸⁵ Frederick J Cox, “The Russian Presence in Egypt.” *Naval War College Review* (U.S. Naval War College Press, 1970), vol. 22, no.6, 50-52. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/44639520>.

⁸⁶ Zidek, *Československo a Blízký východ*, 71-73.

⁸⁷ Tamtéž, 75-78.

⁸⁸ Tamtéž, 79.

⁸⁹ Tamtéž, 82.

čtvrtletí roku 1974 dluh Československu činil 4,2 miliardy Kč.

4.3 Vztahy Československa se Sýrií

Od roku 1936 začíná v syrském Aleppu fungovat první československý honorární konzulát. Za druhé světové války československá exilová vláda uznala nezávislost Sýrie pod francouzskou správou a v roce 1946 její úplnou nezávislost a o rok později bylo zřízeno v Bejrútu vyslanectví. Po válce byly společné vztahy omezené, kvůli syrské orientaci k Západu. V roce 1954 proběhl v zemi převrat a bylo svrženo prozápadní vedení státu. Kurz se začal obracet a syrská politika se vydala směrem doleva k SSSR. To nastartovalo sbližování i s ČSSR, která chtěla využít možnosti dodávat do Sýrie vojenský materiál. Syrská vláda byla nestabilní a spoléhala na vliv armády, do které československé zbrojařství dodávalo obrovské množství zbraní, děl a tanků. Od roku 1954 bylo zřízeno velvyslanectví také v Damašku.⁹⁰ Mezi lety 1956-1958 bylo mezi stranami podepsáno šest smluv o dodávkách zbraní.

Ochlazení vztahů proběhne v roce 1958, kdy Sýrie vstoupí do Sjednocené arabské republiky (dále také „SAR“), což pro československé komunistické vedení znamená politický posun doprava, zpět k Západu. Projevilo se to na diplomatické půdě, kde se vyslanectví přeměnilo v generální konzulát. Převrat a odtržení Sýrie od SAR v roce 1961 ČSSR hodnotilo jako moudrý krok a „*návrat k demokratičtějšímu zřízení*“.⁹¹ Na počátku 60. let 20. století po vojenském převratu diplomatické vztahy nevzkvétaly, ale obchod o dodávkách „*speciálního materiálu*“ i nadále pokračoval. Zlepšení vztahů se dostavilo po komunistickém převratu levicového křídla strany Baas⁹² a během šestidenní války byly do Sýrie poslány další dodávky vojenských zbraní, letadel a tanků. Mírné ochlazení a stagnaci diplomatických styků bylo možné sledovat v období pražského jara. V roce 1970, kdy převzal moc Háfiz Asad⁹³ proběhlo prudké oteplení vztahů a syrská účast v libanonské občanské válce a jomkipurské válce přispěla ke společnému obchodu. Problémy ve společném vztahu se objevily v druhé polovině 80. let 20. století, kdy Sýrie nebyla schopna splácet své závazky a dluhy vůči ČSSR.⁹⁴

⁹⁰ Tamtéž, 272-273.

⁹¹ Tamtéž, 275-277.

⁹² Baas celým jménem Socialistická strana arabské obrody, která kombinuje hodnoty socialismu a nacionalismu. V roce 1966 došlo k jejímu rozdělení do syrské a irácké větve.

⁹³ Háfiz Asad byl syrský politik a generál, který mezi lety 1971-2000 zastával funkci syrského prezidenta. Předtím byl syrským ministrem obrany 1966-1972 a zároveň syrským premiérem 1970-1971.

⁹⁴ Tamtéž, 281-283.

5 Jomkipurská válka v tehdejšímu tisku a dnešní historiografii

5.1 Začátek války

5.1.1 V současné historiografii

6.října 1973 ve 14:00 hodin překročily egyptské jednotky Suezský průplav na západě a ze severu provedla útok syrská armáda, která zaútočila na Golanské výšiny. Útok byl dlouhodobě a záměrně plánován.⁹⁵ Jomkipurská válka známá též pod názvy Říjnová nebo v muslimských zemích Ramadánová odstartovala na židovský svátek Jon Kippur – Den smíření. V židovském náboženství je tento den čas půstu, modliteb a pokání. Podle staré židovské tradice Bůh v tento den soudí osudy lidí. Izraelští Židé tráví tento den bohoslužbami v synagoze. Od 70.let 20. století je to také den, kdy je vyhlášen státní svátek a občané mají volno a obchody jsou uzavřeny.⁹⁶

Nevyřešená palestinská otázka, stále se zvyšující pohraniční napětí a neúspěch diplomatických iniciativ vyústily v pátou arabsko-izraelskou válku. Izraelské zpravodajské služby svou pozornost upínaly na palestinské útoky, a i přes mobilizaci a posilování vojenské aliance Egypta se Sýrií stále nedávaly těmto krokům dostatečnou váhu.⁹⁷ A navíc izraelská vláda podcenila Sadatovy hrozby z roku 1971. Egypt a Sýrie si byly vědomy úzké spolupráce Izraele s USA, a proto pomocí Sovětského svazu modernizovaly své armády nákupem střel Scud Battlefield Support⁹⁸, díky nimž dokázaly čelit izraelské vzdušné převaze. Tyto pokročilé zbraně zničily desítky izraelských letadel, tanků a během prvních dnů války měly klíčovou roli v obsazení Bar Levovy linie. Prezident Richard Nixon si byl dobře vědom, že pokud Izrael v této válce nebude úspěšná, tak to bude znamenat již druhou porážku amerického spojence, proti dalšímu státu přímo podporovaného SSSR.⁹⁹

⁹⁵ Kirsten Schulze, *The Arab-Israeli Conflict* (Londýn: Longman, 1999), 50.

⁹⁶ Harold H. Hart, *Yom Kippur Plus 100 days: the Human Side of the War and its Aftermath, As Shown through the Columns of the Jerusalem Post* (New York: Hart Publishing Company, 1974), 13-23.

⁹⁷ Vojenská aliance z 1.4.1937.

⁹⁸ Jednalo se o označení, které využíval západ, hlavně NATO. Ruské označení této zbraně bylo R-11, později R-17.

⁹⁹ Chaim Herzog, *The War of Atonement October 1973* (Little Brown and Company, New York, 1975), 23–31; Freedman, Robert O. "Soviet Policy toward the Middle East from the Exodus of 1972 to the Yom Kippur War." *Naval War College Review* 27, no. 4 (1975): 32-53. <http://www.jstor.org.ezproxy.lib.umb.edu/stable/44641560>.

V předvečer války šéf generálního štábu Davida El'azara¹⁰⁰ obdržel informaci o chystaném útoku, který proběhne téhož dne v 18:00 hodin. Izraelská premiérka Golda Meirová¹⁰¹ a její kabinet byly stále přesvědčeni, že útok se konat nebude, a i kdyby ano, Izrael okamžitě egyptské vojenské jednotky odrazí. Izraelci věřili, že jsou neporazitelní a pokud Egypt nedosáhne letecké převahy, tak nemohou zvítězit.¹⁰² Překvapení bylo jedním z nejdůležitějších konceptů egyptsko-syrského plánu na vítězství. Tyto plány byly daleko úspěšnější, než se zprvu předpokládalo a bylo to umožněno, díky lehkovážnosti izraelského vedení, které nevěnovalo pozornost varování bezpečnostních zpravodajských služeb. Egyptská armáda zaútočila silným útokem, díky kterému překročila kanál a dobyla většinu Bar-Levovy obranné linie. Sýrie udeřila v Golanských výšinách a 8.října1973 byly arabské státy v jasném vedení. Izrael dokončil mobilizaci a provedl protiútok. První týden byl vítězným pro arabské státy a Izrael bojoval pouze defenzivně. 10. října 1973 se situace na syrské frontě změnila a Sýrie začala své pozice rychle ztrácet, nebyla dostatečně připravena na delší vedení války, očekávala rychlé příměří. Prezident Anwar Sadat měl k příměří pasivní postoj a důvěřoval své vojenské síle, navíc jednal v duchu mnoha vítězství prvního týdne bojů. Od počátku války začala jednat Rada bezpečnosti OSN, která měla přispět k řešení invaze, ale neúspěšně vedla všechna svá jednání a nebyla schopna dospět k žádné rezoluci.

5.1.2 V tehdejších tiskovinách

Rudé právo

V následujících kapitolách se práce podrobněji zabývá články referujícími o situaci v Izraeli, jež se v Rudém právu objevily v období od 8.října 1973 do poloviny listopadu téhož roku.

V měsíci říjnu se na titulní stránce objevil příspěvek o situaci na Středním východě každý den, pouze v jediném případě článek nebyl umístěn na titulní straně, celkově bylo v těchto novinách 80 titulků, které o tom psaly. V RP byly prezentovány úplně první informace o válečném dění v Izraeli, a to formovalo způsob sdílení dalších zpráv, které byly o konfliktu napsány. Četnost příspěvků a důraz na ideologii byl jasným znamením toho, že RP se již od počátku snažilo ovlivnit své čtenáře ve vnímání invaze. Kromě zpravodajských zpráv

¹⁰⁰ David El'azar byl izraelský generál, který v letech 1972 až 1974 byl ve funkci náčelníka generálního štábu IDF, po válce byl nucen rezignovat.

¹⁰¹ Golda Meirová byla vedoucí představitelkou sionismu a izraelská politička. V letech 1969-1973 byla ministerskou předsedkyní.

¹⁰² Colin Shindler, *A History of Modern Israel* (Cambridge: Cambridge University Press, 2013), 142.

s publicistickými prvky čtenáři v novinách mohli narazit na komentáře, dopisy dne, fejetony, mapy, fotografie a karikatury.

Jako hlavní zdroj byla uváděna ČTK a občas agentury TASS, AP a UPI. Kromě agentur byl text často doplňován o vhodně vybrané úryvky ze světového tisku, hlavními zdroji byl New York Times, Neues Deutschland, l'Humanité Dimanche, Welt am Sonntag a Franfurter Allgemeine Zeitung.

V hlavním titulku na první straně ze dne 8. října 1973: *„Boje na Středním východě: Nová izraelská agrese odražena – egyptský a syrský protiútok stálo tam: „V sobotu ve 13:30 hodin napadlo několik izraelských formací egyptská postavení v blízkosti Zufránu a Suchny v oblasti Suezského zálivu. Současně se ozbrojené jednotky protivníka pokusily obsadit část egyptského území na západním břehu Suezského průplavu“.*¹⁰³ Je zde viditelná snaha zcela zaměnit pozici agresora a napadeného, to je společné pro všechny i nadále publikované články. Rétorika nebyla tak zabarvená, s následujícími dny se protivník změnil na „*agresora*“. Egypt dle jejich slov, již 7. října 1973 kontroluje celou oblast v blízkosti průplavu. Hojně po dobu celého konfliktu popisovali ztráty na izraelské straně. *„v sobotních bojích bylo sestřeleno 27 izraelských letadel, zničeno 60 tanků a 15 opevněných postavení na východním břehu Suezského průplavu“.*¹⁰⁴ Zpravodajský příspěvek doprovodil list mapou vykreslující, jak a kde započal útok. V pokračování na straně pět byla této válce věnována skoro celá strana. Egypt a Sýrie byly popisovány jako silní, odhodlaní a věrní SSSR. Na druhou stranu Izrael je nejednotná, bez podpory světa. To dokládají pravidelné zprávy o státech, které ukončily s Izraelem diplomatické vztahy. RP dokládá prohlášeními syrského prezidenta, egyptského ministra zahraničí, generálního tajemníka OSN a „*pokrokového tisku*“ (Pravda) *„syrský lid nemá agresivní úmysly“* a *„vzvalo všechny spřátelené a mírumilovné země světa, aby odsoudily novou agresi Izraele“.*¹⁰⁵ Předpokládáme, že RP využívá těchto zdrojů, jako podklad k upevnění jejich pravdy. Čtenář by již od počátku neměl být na pochybách, že *„zlým útočníkem“* je Izrael a *„obětí“* je Egypt se Sýrií. Jediná zmínka o smrti na straně Sýrie, při *„barbarských náletech“* *„střely z izraelských phantomů usmrtily jednoho z členů pozorovatelské mise OSN, jeho ženu a dceru a zranily indického a pákistánského velvyslance /.../ zasaženo i polské velvyslanectví, sovětské kulturní středisko a nemocnice“.*¹⁰⁶

¹⁰³ ČTK, „Nová izraelská agrese odražena,“ *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 1.

¹⁰⁴ ČTK, „Odpovědnost nese Izrael,“ *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 1.

¹⁰⁵ ČTK, „Odpovědnost nese Izrael,“ *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 1.

¹⁰⁶ ČTK, „Rozhořčené bitvy na obou frontách,“ *Rudé právo*, 10.10.1973, roč. 54, č. 241, 1.

Orgán ÚV KSSS Pravda popisuje Izrael jako „*jestřábi*“ jež rozdmýchávají „*provokaci vůči všem mírovým silám*“ a „*zůstane-li izraelská vláda v zajetí svých expansivních choutek hluchá k hlasu rozumu*“.¹⁰⁷ V opačném případě stále a opakovaně vyzdvihují egyptskou „*aktivní mírovou politiku*“. Milan Jelínek 8. října 1973 v článku Plody imperialismu označuje cíle „*<<velkého Izraele>> o <<národní velikosti a předurčení>>*“ a těmito znaky vyznačuje slova nad zbytek článku za účelem snížení hodnoty a zesměšnění myšlenky a lidí.¹⁰⁸ Redaktoři toto ohraničení používají v textech hojně.

„*Ústřední rada odborů s hlubokým znepokojením sleduje vývoj /.../ odsuzuje agresí vládnoucích kruhů /.../ respektování usnesení OSN o stažení vojsk /.../ namísto respektování světového veřejného mínění*“.¹⁰⁹ Boj světových uznávaných orgánů s izraelskou nejvyšší garniturou, jejíž cíle jsou „*sobeckým imperialistickým rozpínáním*“, bez větší podpory izraelské veřejnosti. Nepřímé spojení a vyhranění, že izraelský lid s agresivní politikou vlády nesouhlasí. Společnost a lid je v komunismu nejdůležitějším hodnotou. Marx definuje komunismus v Komunistickém manifestu takto: „*Namísto staré buržoazní společnosti s jejími třídními protiklady nastoupí sdružení, ve kterém je svobodný vývoj každého jednotlivce podmínkou svobodného vývoje všech*“.¹¹⁰ Cílovým stavem je společnost. „*Prohlášení vyzývá všechny mírumilovné lidi, zejména lid a vlády spřátelených socialistických zemí /.../ proti nátlaku imperialismu*“.¹¹¹ V knize Řeč komunistické moci od Petra Fidelieuse poznamenává, že v člancích je hojně využíváno slova „*lid*“, protože vyvolává v čtenáři kladné a upřímné pocity „*sovětský lid odsuzuje bombardování a odstřelování civilních objektů*“.¹¹² Pojem lid působí sympaticky a důvěryhodně, opačně s negativní konotací jsou slova vládnoucí „*třídy*“, „*kruhy*“ a „*strana*“.

Z článku Rozhořčení na obou frontách z 10. října 1973 jsme se dočetli <<Atomová>> západní žurnalistika „*Co však uveřejňují v úterý některé americké listy, je přímo klasickou ukázkou jednak neuvěřitelného zkreslování celé podstaty dnešních událostí, jednak hrubým <<atomovým>> vydíráním celé mezinárodní veřejnosti*“.¹¹³ „*Jde o hrubý atentát na soudnost čtenářů /.../ že Izrael je ohrožena. /.../ na rozlišování mezi agresí a zákonnou obranou si tyto*

¹⁰⁷ ČTK, „Odpovědnost nese Izrael,“ *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 7.

¹⁰⁸ Milan Jelínek, „Plody imperialismu,“ *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 7.

¹⁰⁹ Milan Jelínek, „Plody imperialismu,“ *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 7.

¹¹⁰ Karl Marx, *Komunistický manifest* (Praha: Šturd, 1919), závěr 2. kapitoly, Dostupné z http://www.sds.cz/docs/precete/eknihy/mks/km_2.htm.

¹¹¹ Petr Fidelius, *Řeč komunistické moci* (Praha: Triáda, 2016), 41.

¹¹² ČTK, „Pirátský útok,“ *Rudé právo*, 13.10.1973, roč. 54, č. 244, 1.

¹¹³ ČTK, „Rozhořčené bitvy na obou frontách,“ 10.10.1973, roč. 54, č. 241, 7.

americké listy zřejmě nepotrpí, navíc osvědčuje Washington Post vsutku mimořádnou humánnost, když dovoluje agresorovi použít „z vojenského hlediska v š e c h n o“.¹¹⁴ Mezery ve slově všechno mají prohloubit důraz ničení.

RP své informace přebírané převážně od ČTK dokládá častými citacemi ze západních listů, které doplňuje o svůj často neobjektivní názory. „Hlas Goebbelsových pohrobků /.../ západoněmecký tisk podporuje Izrael /.../ chválí a oslavují hromadné /.../ nové násilné činy izraelských mocipánů“.¹¹⁵ Milan Jelínek cituje z listu New York Times „<<Jediným rozumným řešením pro všechny válčící státy na Středním východě je trvat na návratu k linii zastavení palby z roku 1967, jež v uplynulých šesti letech zajistila na Středním východě relativní stabilitu (!).>>“¹¹⁶ jeho názorem však zůstává, že USA nemá zájem o skutečné uzavření příměří a nazývá jejich snažení „jakousi <<mírovou strukturou>>“.¹¹⁷ Autor napsal předložku „jakousi“, díky níž mírové snahy zní spíše ironicky. Vykřičník za spojením „relativně stabilní“ naznačuje, že USA nestojí o dosažení společného míru a jejich pomoc tedy není dostatečná.

Mladá fronta

První článek byl rovněž otištěn 8. října 1973. Jeho podoba byla oproti RP velmi odlišná. Zpráva se nacházela na hlavní straně, ale nebyl na ni kladen důraz a patřila mezi méně důležité. Článek s názvem „Izrael sil vítr a sklízí bouři“. Zpráva pokračuje v časových okénkách, kde jsou krátké informace. 14:07 „Izrael zaútočila“ a 15:21 „egyptské vojsko bombarduje“.¹¹⁸ Má podobu čistě zpravodajskou bez tendenčním vyjádřením, úlohu zde mají pouze fakta. V prvních týdnu války byla MF objektivnější a informovala i o ztrátách Egypta, „Káhira sestřeluje 11 izraelských letadel a ztrácí 10 vlastních“, to však s vyostřováním konfliktu a častějšími obviněními, že válka nezačala útokem Izraele zmizelo.¹¹⁹ Druhý den bojů byla zpráva umístěna pod hlavičkou MF a stala se tak nejdůležitější informací dne. MF jedná s informacemi s větším odstupem a propagandistické výroky vydáme pouze od přesně odcitovaných zdrojů. Stanoviskem Leonida Brežněva je „odehrává se tam střetnutí mezi agresorem – Izraelem – a oběťmi agrese – Egyptem a Sýrií, jež se snaží osvobodit své území“.¹²⁰ „N. Ceaucescu vyjádřil, že zločinné akce izraelských vojenských kruhů jsou terčem všeho pokrokového

¹¹⁴ ČTK, „Rozhořčené bitvy na obou frontách,“ 10.10.1973, roč. 54, č. 241, 7.

¹¹⁵ ČTK, „Tankové letecké bitvy,“ *Rudé právo*, 11.10.1973, roč. 54, č. 242, 7.

¹¹⁶ Milan Jelínek, „Svět a čas,“ *Rudé právo*, 11.10.1973, roč. 54, č. 242, 7.

¹¹⁷ Milan Jelínek, „Svět a čas,“ *Rudé právo*, 11.10.1973, roč. 54, č. 242, 7.

¹¹⁸ Josef Veselý, „Izrael sil vítr a sklízí bouři,“ *Mladá fronta*, 8.10.1973, roč. 29, č. 239, 1.

¹¹⁹ Josef Veselý, „Vina padá na Izrael,“ *Mladá fronta*, 9.10.1973, roč. 29, č. 240, 5.

¹²⁰ Josef Veselý, „Vina padá na Izrael,“ *Mladá fronta*, 9.10.1973, roč. 29, č. 240, 5.

světa“.¹²¹ „Syrský ministr zahraničí zdůraznil, že tyto barbarské akty pomsty si při útocích na syrská města vyžádal stovky životů civilních obyvatel“.¹²² MF užívalo slova zpočátku „nepřítel“ namísto „agresor“, ale již čtvrtý den války to změnilo a následovalo RP.

Ze dne 10. října 1973 v textu „*Odsuzujeme uchvatitele*“ bylo vidět poprvé přístup spíše publicistický.¹²³ Projev byl svým stylem velmi podobný RP a využíval i stejných kolokací „ustavičná agrese“, „dobyvačná politika“ a „pokračující agrese a provokace izraelských vládnoucích kruhů“.¹²⁴ Jakékoliv izraelské argumenty byly pouze imperialistické chtíče a výmysly. Dále jsme se dočetly porovnání mezi tím, jak začínaly v minulosti válku arabské státy. V roce 1948 započaly střet kvůli tomu, že arabské státy „v ustavení Izraele spatřovaly agresi, a vyslaly své armády na pomoc palestinským Arabům,“ kdežto Suezská krize začala kvůli tomu, že „Izrael zahájil vojenskou agresi v Egyptě“.¹²⁵ Informace o činech Egypta, které by na něj vrhaly špatné světlo naprosto chybí. Ve vztahu k Suezské krizi RP nezmiňuje, že Egypt znárodnil Suezský průplav. Jedním z důvodů znárodnění bylo také to, že prezident Gamál Násir musel splácet dluhy SSSR za půjčky na stavbu Asuánské přehrady. MF i RP jsou názoru, že obnovení míru a záchránění obyvatel je oprávněný důvod k vedení války. RP opakovaně své čtenáře ubezpečuje a přesvědčuje, jaké jsou mírumilovné cíle jejich pomoci, protože kolokace mezi SSSR a mírem by měla být pro každého automatická. Příkladem může být vyjádření Alexeje Kosygina z 16. října 1973: „Dochází až tak daleko, že solidaritu SSSR s arabskými zeměmi, které jsou obětmi izraelské agrese označují málem za zdroj napětí v této oblasti. Sotva si lze představit něco vzdálenějšího skutečnosti. SSSR v této oblasti nechce získat nic pro sebe. Všechny naše akce v této části světa směřují k tomu, abychom pomohli národům arabských zemí osvobodit jejich území, jež okupoval Izrael, upevnit jejich nezávislost, vybudovat vzkvétající národní hospodářství a pokračovat cestou pokroku“.¹²⁶

MF se první týden války odlišovala tím, že chtěla udržet přehlednost konfliktu a byla jasně stanovena osnova článků, která se celá, nebo velmi podobná opakovala i v dalších týdnech. Podkapitolami byly stanoviska OSN, ohlasy ve světě, syrská fronta, arabská solidarita a názor Rady bezpečnosti OSN. Rozdílly byly i v hustotě, protože MF nevydávala více než dva

¹²¹ ČTK, „Pátý den těžkých bojů,“ *Mladá fronta*, 11.10.1973, roč. 29, č. 242, 1.

¹²² Nepodepsáno, „Značné ztráty agresora,“

¹²³ Nepodepsáno, „Odsuzujeme uchvatitele,“ *Mladá fronta*, 10.10.1973, roč. 29, č. 241, 5.

¹²⁴ Nepodepsáno, „Odsuzujeme uchvatitele,“ *Mladá fronta*, 10.10.1973, roč. 29, č. 241, 5.

¹²⁵ Nepodepsáno, „Vývoj na Středním východě,“ *Mladá fronta*, 10.10.1973, roč. 29, č. 241, 5.

¹²⁶ Nepodepsáno, „Odpůrci uvolnění,“ *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 5.

články k tématu, oproti RP, jejíž četnost čítala i tři až čtyři titulky na jednu stranu.

Sledované deníky měly přístup k televizním prohlášením prezidentů USA. Přesto byly v každé zmínce jejich slova upravovaná a citovány jsou pouze krátké úryvky. „*Nixon řekl, že americká vláda je obnovením ozbrojeného konfliktu znepokojena a snaží se odpovědně přispět k ukončení bojů a vytvoření mírové struktury v této oblasti*“.¹²⁷ Pocity jsou z amerických projevů v podání deníku spíše váhavé a nedostatečné. Dalším prostředkem, kterým MF i RP zesměšňovalo a zlehčovalo postoje prezidenta Richarda Nixona a dalších představitelů USA byly uvozovky „*Nixon uvedl, že americká vláda se snaží „vytvořit strukturu trvalého míru“*“, „*součástí této politiky jsou „iniciativní kroky“ ve vztazích USA se Sovětským svazem*“.¹²⁸

Závěrem této kapitoly, deníky se snažily již od počátku ovlivňovat vnímání čtenářů a jasně vymezit, na kterou stranu konfliktu se mají přidat. MF byla zpočátku méně tendenční, ale později přitvrdila. Rétorika nikdy nebyla tolik nepřívznivá, jako v RP, ale i tak bylo ze spousty fejetonů cítit jasné vyhranění.

5.2 Průběh

5.2.1 V současné historiografii

Dne 14. října 1973 prezident Anwar Sadat pokračoval ve svých plánech a zahájil mohutný útok. Tentýž den přišly do Izraele dodávky vojenských zbraní z USA, bylo to jasné znamení, že budou bránit svého spojence. „*Prezident Nixon, který se stále více zapléтал do problémů spojených s aférou Watergate, se díval na události na Blízkém východě jako na jeden z prostředků odpoutání pozornosti svých odpůrců*“.¹²⁹ Není pravdivá teze, že díky americkým dodávkám zbraní, tanků a letadel Izrael válku vyhrál. „*Sadátova verze „SSSR nám skoro nepomáhal, USA pomáhaly Izraeli stále a naplno“ byla falešná; a přesná není ani verze, podle níž americký letecký most rozhodl o obratu ve válce. První letadlo přistálo 14. října na letišti Lod, kdežto od Sovětů přicházel nový materiál od 9.října*“.¹³⁰ Izrael dokázal protiofenzivu odrazit a tento den se stal přehrou pro celý nadcházející vývoj války. Změnilo se odhodlání a morálka izraelských vojáků. 15. října 1973 byly zahájeny útoky i na syrské frontě, kde se

¹²⁷ Nepodepsáno, „Americký postoj ke světu,“ *Mladá fronta*, 13.10.1973, roč. 29, č. 244, 5.

¹²⁸ Nepodepsáno, „Americký postoj ke světu,“ *Mladá fronta*, 13.10.1973, roč. 29, č. 244, 5.

¹²⁹ Wanner, *Krvavý Jom Kippur*, 245

¹³⁰ Durman, *Popely ještě žhavé*, 124.

syrské, jordánské a irácké jednotky pokusily prolomit izraelské pozice. I v tuto chvíli Izrael zvítězil, ale ofenzíva se neobešla bez velkých ztrát.

16. října 1973 se situace otočila a Egypt prohrál velkou tankovou bitvu, ve které bojovalo více než 2000 tanků.¹³¹ Egypt byl na ústupu a prezident Anwar Sadat pod nátlakem Alexeje Kosygina přislíbil jednání, které mělo vést k přerušení palby. Do 18. října 1973 Izrael postavil přes Suez pontonový most a IDF měly možnost překročit průplav a pokračovat do egyptského vnitrozemí.¹³² Po vstupu IDF na západní břeh Suez zahájily útok na egyptské vojenské tábory s cílem ničit protiletectvé baterie.

V pátek 19. října 1973 byl Henry Kissinger na cestě do Moskvy, kde mělo proběhnout jednání o uzavření příměří. Generál David El'azar se rozhodl, že je potřeba udržet dosavadní vojenské zisky a získat všechna ztracená území. Posledním válečným ziskem na Golanských výšinách byla hora Hermon, kterou se IDF podařilo 21. října 1973 dobýt a syrská fronta tím byla definitivně rozdracena.¹³³ Před schůzkou Henryho Kissingera v Moskvě se Alexej Kosygin vypravil do Káhiry, kde jednal s prezidentem Anwarem Sadatem o podmínkách příměří. Anwar Sadat mu sdělil: „*Nechci příměří dříve, než bude uskutečněna poslední fáze mého válečného plánu*“.¹³⁴ Válka již byla prohrána, ale nechtěl, aby Egypt působil v pozici poraženého. Supervermocím se v Moskvě podařilo brzy dojednat zastavení palby a Golda Meirová i Anwar Sadat příměří také přijali.

5.2.2 Ropné embargo

Jomkipurská válka neměla následky pouze pro válčící státy, byla katalyzátorem ropného šoku, který ovlivnil mnoho událostí po celém světě. 7. října 1973 znárodnil Irák 23,75 % podílu akcií, které měly v Basra Petroleum Company.¹³⁵ Následovalo pozastavení těžby ropy v Sýrii, Libanonu a dalších šesti nejmocnějších výrobců, to způsobilo zdražení o 17 %.¹³⁶ „*Dne 16. října 1973 zvýšil OPEC¹³⁷ cenu ropy ze 3,01 dolarů za barel na 5,12 dolarů, tedy o sedmdesát procent*“.¹³⁸ Bylo to nejvyšší zvednutí ceny v historii. Světová spotřeba ropy se po

¹³¹ Alvin Rubinstein, *The Arab-Israeli Conflict: perspective* (New York: Harpers Collins, 1991), 46-48.

¹³² Wanner, *Krvavý Jom Kippur*, 263.

¹³³ Tamtéž, 266.

¹³⁴ Tamtéž, 270.

¹³⁵ Basra Petroleum Company je národní irácká společnost odpovědná za ropu na jihu Iráku. Spadá do základní formace Irácké národní ropné společnosti (INOC). V 70. letech 20. století tvořila základ národních investičních projektů v celé zemi.

¹³⁶ Tamtéž, 175.

¹³⁷ OPEC – Organizace zemí vyvážejících ropu (Organization of the Petroleum Exporting Countries)

¹³⁸ Henry Kissinger, *Roky obnovy* (Praha: BB Art, 2002), 539.

dobu deseti let zvyšovala o 7 % ročně a vybuodovala arabským státům novou politickou zbraň. Saúdskoarabský král Fajsal,¹³⁹ vyžadoval návrat izraelských hranic z roku 1967 a hrozil úplným embargem a omezení americko-saúdskoarabských vztahů. Západní Evropa se kvůli hrozbě ropného embarga nebyla ochotna vměšovat, narůstala inflace a válka mohla ovlivnit politickou situaci. Arabové využili americko-evropských rozdílů a okamžitě snížily těžbu ropy o 10 %. Měli v plánu pokračovat o dalších 5 % každý měsíc, dokud Izrael neopustí okupovaná území a neztratí podporu USA.¹⁴⁰

Prezident Richard Nixon se rozhodl napříč varování krále Fajsala a přispěl Tel Avivu 2,2 miliardami dolarů do fondu mimořádné pomoci Izraeli.¹⁴¹ Muammar Kaddáfí¹⁴² zuřil a chtěl okamžitá opatření. Těmi bylo znovu zdražení barelu ropy na 8,25 amerického dolaru do USA. To zvýšilo cenu o dalších 70 %.¹⁴³ Následujícího dne 20. října 1973 oznámil král Fajsal totální ropný bojkot USA, jako odvetu za pomoc Izraeli. Saúdskoarabské dodávky činily 4 % denní spotřeby. K tomuto bojkotu se vzápětí připojily také Spojené arabské emiráty, Alžírsko, Bahrajn, Kuvajt a Katar. Dalšími potrestanými státy bylo Nizozemsko, které poskytlo letecký most pro americké letouny. Tyto restriktce měly platit po dobu podporování Izraele.¹⁴⁴

Dopady embarga měly za následek největší ekonomický propad od Velké hospodářské krize v roce 1929. Země OPECu své sliby nedodržely, a přesto, že na konci října 1973 boje utichly, státy se nebyly ochotny vzdát moci a zisků. Prezident Richard Nixon apeloval, aby embargo bylo ukončeno, ale státy kartelu uvědomující si sílu, kterou drží ve svých rukou na Vánoce téhož roku, ještě zdražily. Dne 18. března 1974 bylo ropné embargo ukončeno. Avšak vyšší cena ropy přetrvávala a vyvolala sérii ekonomických recesí, které pokračovaly až do počátku osmdesátých let.

5.2.3 V tehdejších tiskovinách

Rudé právo

Dvě níže uvedené kategorie článků jsou naprosto stěžejní z hlediska výskytu, kvantity a důležitosti. První majoritní kategorií textů jsou prostě sdělovací zprávy o dalším postupu arabských armád. Tyto články byly na prvních stranách každého výtisku s častým

¹³⁹ Král Fajsal bin Abd al-Azíz byl králem Saúdské Arábie v letech 1964 až 1975.

¹⁴⁰ Wanner, *Krvavý Jom Kippur*, 253–263, Sicherman, *The Yom Kippur War: End of Illusion*, 50.

¹⁴¹ Pod stále větším nátlakem aféry Watergate chtěl prezident Richard Nixon zlepšit svou pozici právě díky pomoci Izraeli, Jejíž náklonost mu v předešlých letech pomáhala ve volebních preferencích.

¹⁴² Muammar Kaddáfí byl generálním tajemníkem, předsedou vlády a vládcem Libye od 1969 do 2011.

¹⁴³ Tamtéž, 264.

¹⁴⁴ Tamtéž, 266.

pokračováním. Jejich obsahem byl průběh konfliktu, dobytá města a materiální ztráty. Některé články byly více tendenční a některé byly čistě zpravodajské. RP již od počátku bojů mělo materiál k pošpinění Izraele, ale po vstupu Spojených států se množství námětů značně rozšířilo a RP v poškozování obrazu „nepřítele“ značně přitvrdilo. Využívalo k tomu vhodně zvolené příběhy, svědectví od bejrútského zpravodaje Václava Jílka. Protiamerický vhlad z USA poskytovaly texty od „našeho washingtonského zpravodaje“ Miloše Krejčího, který detailněji popisoval situace z kongresu, televize a z okolí prezidenta Richarda Nixona.¹⁴⁵ RP se vymezovalo a kladlo důraz na přívlastky „naše“ versus „jejich“. Komunistická propaganda je často relativizovala vůči sobě navzájem. „Srdečně hovořili o naší zemi“, „starost o upevnění míru je jedním z nejdůležitějších úkolů našeho státu“.¹⁴⁶

Dalším prostředkem, na který se práce zaměřila byly změny ve stylistice a umístění na stránce. Méně důležité články, umísťovalo RP doprostřed stránky s malým nadpisem, pravděpodobně, aby zmizely v záplavě textu. Tučně bylo zvýrazněno Komentujeme, které nevydávala ČTK, ale bylo psáno buď Milanem Jelínkem¹⁴⁷, Milanem Mádr¹⁴⁸ nebo Dušanem Rovenským.¹⁴⁹ Ostatní nepodepsané články psaly spíše řadoví redaktori podepisují své příspěvky pouze iniciály nebo i šiframi -zr, -mk. Autorské fejetony zvýrazňovaly tučně, to značilo v RP míru, jak byly tyto neobjektivní a propagandisticky zabarvené názory důležité. Stejně vyzdvihování pouze některých částí bylo používáno v menší míře i v běžných informačních textech, ale bylo vyznačeno kurzívou.

Druhým typem textu jsou již zmíněné články od žurnalistů Milana Mádra a Milana Jelínka, které společně doplňují čisté sdělení informací o negativně zabarvený protiimperialistický postoj, jako příklad můžeme uvést články „Izraelský teror proti sousedním arabským zemím“.¹⁵⁰ V tomto druhu článků často narážíme na přirovnávání k teroristům a válečným zločinům z Vietnamu „izraelský terorismus učící se z americké brutality ve Vietnamu“, dále text pokračuje, že stejný prototyp útočení, bombardování a agrese na „nevinné civilisty“ je i v dalších místech světa s americkým vlivem „made in USA“. Tyto články měly

¹⁴⁵ Miloš Krejčí byl český novinář a spisovatel, který pracoval jako obchodní ředitel společnosti v cizině a externě tvořil obsah v zahraniční rubrice Rudého práva a Československého rozhlasu.

¹⁴⁶ Zdeněk Kropáč, Jaroslav Mazal a Stanislav Oborský, „Trvalý a spravedlivý mír všem kontinentům celého světa,“ *Rudé právo*, 27.10.1973, roč. 54, č. 256, 2.

¹⁴⁷ Milan Jelínek byl český profesor a později rektor Masarykovy univerzity, jazykovědec a redaktor.

¹⁴⁸ Milan Mádr byl spisovatel a zahraničně-politický redaktor RP.

¹⁴⁹ Dušan Rovenský byl český novinář, který v letech 1966-1970 vedl pobočku ČTK v Londýně. Od roku 1971 byl členem redakční rady RP a mezi lety 1979-1981 řídil zahraničně redakci. V roce 1985 se přestěhoval do USA, odkud stále pracoval jako externí redaktor.

¹⁵⁰ Milan Mádr, „Izraelský teror proti sousedním arabským zemím,“ *Rudé právo*, 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 7.

menší intenzitu a čtenáře uvrtzovaly v tom, kdo je v konfliktu, na jaké straně. V článku Svět a čas z 18. října 1973 Milan Jelínek věnuje komentář americkým letcům, kteří pilotovali letouny nad Sýrií a byli během bojů dopadeni. Jsou Jelínkem nazýváni „žoldněři“ nebo „soldateska“. Není to poprvé, co se zde setkáváme s tím, že všichni tito vojáci jsou „účastníci americké agrese ve Vietnamu“, ale není zde doložen žádný důkaz toho, že by se mělo jednat o pravdu. Domníváme se, že pod pojmem „žoldněři“ si máme představit vojáky, bez autority ke státu, kteří jsou zaprodaní a najatí zabíjet. Čtenář předpokládá, že nemá starost o cizí civilní obyvatelstvo. Izraelské směřování pod křídla Západu, počátek celé války a americké dodávky zbraní, vojenské techniky, letounů a dobrovolných pilotů umožňovalo vykreslování strany v hodně negativním duchu, vhodným příkladem byly články ze 14. října 1973 jménem „Agresoři“ a „Pogromisté“.

V druhém týdnu války, poté co začaly dodávky zbraní ze Spojených států, se nadále opakoval ostrý kontrast mezi válčícími stranami „tvrdošijným odmítáním Izraele akceptovat spravedlivé požadavky“, „provokace izraelských vládnoucích kruhů“, „terorem vůči palestinskému hnutí“ a „Izrael zosobňuje funkci četníka, který ignoruje veškeré právní a morální normy a uplatňuje je podle své libovůle a přitom v nepochopitelné myšlenkové zvrácenosti očekává že každý z okolních arabských států je povinen pokorně trpět“.¹⁵¹ Články byly doplňovány o to, že všechny státy východního bloku stojí za rozhodnutím Sovětského svazu odsouzení izraelské politiky. Izrael byl v roli násilníka, jehož vládnoucí kruhy pokračovaly v „dobyvačné politice“, a který nemá zájem řešit situaci mírovou cestou a pouze Sýrie a Egypt byli ti, kteří projevíli zájem výhradně situaci řešit politickými prostředky. Míra naší podpory byla rozsáhlá a velvyslanec Lumír Hanák dokonce odjel do Káhiry, aby je ujistil „o plné podpoře ÚV KSČ a vlády ČSSR a o velkých sympatiích čs. lidu“.¹⁵²

V příspěvku ze 14. října 1973 nalézáme první zmínky o tom, že západ se snaží označit za zdroj napětí arabské státy, kterou byly úzce podporované SSSR, důležitá souvětí jsou označovala RP kurzívou, patrně proto, že pokud by čtenář rychlým pohledem přešel text, tak aby si zapamatoval pouze „sotva si lze představit něco vzdálenějšího skutečnosti“, „Sovětský svaz je stoupencem spravedlivého, trvalého míru“ a že „Sovětský svaz v této oblasti nechce získat nic pro sebe“. Po celou dobu války RP naprosto vylučovalo vojenskou intervenci, protože tyto „nápadly jsou zcela zcestné“ a všichni byli obětí „fašistické mašinérie Izraele“.

¹⁵¹ Milan Mádr, „Izraelský teror proti sousedním arabským zemím,“ *Rudé právo*, 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 5.

¹⁵² ČTK, „Podpora spravedlivé věci,“ *Rudé právo*, 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 5.

Porovnává jednotu arabského světa, proti kterému se postavila Izrael sama, po boku USA, který „hraje úlohu globálního četníka“. ¹⁵³

O ropném embargu v inkriminovaném období list otiskl pouze čtyři titulky a žádný se nenacházel na titulní straně. První zmínku můžeme zaznamenat 17. října 1973 od washingtonského zpravodaje Miloše Krejčího, ten detailněji vysvětluje problematiku celé situace a postoje americké vlády. Dle jeho fejetonů toto téma rozděluje americké politiky, kteří se obávali zda „<<Nezmrzneme v zimě?>>“. ¹⁵⁴ Dle jeho názoru je chyba v imperialistické americké „chamtivosti“, která spotřebovávala „30 procent denní spotřeby celého světa“.

Mnohokrát jsme v práci zmiňovali, že dle ideologie SSSR nezištně pomáhá arabským státům, kdežto v tomto článku popisoval redaktor Miloš Krejčí kontrast záměrů USA, které chtělo válku ukončit pouze z důvodu „<<aby nafta nepřestala téct /.../ a pro užší spolupráci s arabskými zeměmi, jejíž miliardy dolarů by ráda viděla investovány v USA>>“ a pouze využívá Izrael „jako své úderné pěsti“. ¹⁵⁵ Marxisticko-leninovská ideologie již v počátcích vytvořila šablonu, že všechno kapitalistické je špatné, a ta se neustále opakovala. Opakem, jediným dobrým a pravdivým je socialismus.

V dalším článku novinář Zdeněk Porybný vyzdvihoval, jaké klady má uhlí a že ho Američané svou politikou „nesmyslně vytlačují“, přestože by všem vystačilo na „290-300. let“. „Energie, která roztáčí kola celého průmyslového komplexu kapitalistických států, závisí dnes více než kdykoliv v minulosti na ropě. Bez ní by se zastavila výroba v převážné části klíčových odvětví“. ¹⁵⁶ V ČSSR bylo v období od 60. let do konce 80. let 20. století hlavním zdrojem právě uhlí, které se v 70. letech stalo hlavní palivoenergetickou základnou ČSSR.

Ropná krize, způsobila ekonomické recese na Západě byla skvělým nástrojem pro ideologickou válku. Západoevropské státy byly nuceny šetřit, a to byl skvělý námět pro „mezi imperialistické rozpory“. Navíc ropná krize pomohla a „sehrála změnu poměru mezi socialismem a kapitalismem“. ¹⁵⁷

Mladá fronta

V MF byli hlavními zahraničními redaktory Josef Veselý, Milan Syrůček

¹⁵³ Milan Mádr, „Izraelský teror proti sousedním arabským zemím,“ *Rudé právo*, 14.10.1973, roč. 54, č. 244, 5.

¹⁵⁴ Miloš Krejčí, „USA hrozí nedostatek nafty,“ *Rudé právo*, 9.11.1973, roč. 54, č. 267, 7.

¹⁵⁵ Miloš Krejčí, „Arabská nafta a USA,“ *Rudé právo*, 17.10.1973, roč. 54, č. 246, 7.

¹⁵⁶ Zdeněk Porybný, „Ropa a energetická krize,“ *Rudé právo*, 10.11.1973, roč. 54, č. 268, 7.

¹⁵⁷ Zdeněk Porybný, „Ropa a energetická krize,“ *Rudé právo*, 10.11.1973, roč. 54, č. 268, 7.

a Karel Čech.¹⁵⁸ MF zveřejňovalo i články bez autora. V porovnání s RP se nám v první polovině invaze neobjevovaly nikde názory washingtonského, damašského ani bejrútského zpravodaje. Damašský a bejrútský zpravodaj byli hlavními informátory, kteří měli za úkol detailně popisovat, jak izraelská vojska cílila a zabíjela civilní obyvatele, hlavně děti. Texty, které byly oficiálně pod hlavičkou ČTK se příliš nevyskytovaly a spíše se v listu nacházely bez autora nebo s již jmenovanými Josefem Veselým, Milanem Syrůčkem a Karlem Čechem. Titulky těchto autorů byly řazeny do kategorie zahraničně-politická publicistika – komentáře.

15. října 1973 válka pokračuje do dalšího říjnového týdne. Míra cenzury se zvyšuje a přesto, že v tomto týdnu proběhl obrat ve válce MF i nadále informovala o úspěšných taženích a „zastavení Izraele v Sýrii“. Prezident Anwar Sadat 14. října 1973 připravil obrovský tankový útok na sinajské frontě, který byl pro válku rozhodující. Izrael v tento den zvítězil a díky získané vítězné psychice změnil vývoj invaze. Potom tlačil egyptská vojska stále více na západ. MF píše toto: „*Již v sobotu se vzdala posádka posledního izraelského opěrného bodu na východním břehu Suezského průplavu*“.¹⁵⁹ „*Včerejší egyptská ofenzíva znamená, že Izrael prožívá kritickou fázi*“.¹⁶⁰ V obou listech se v průběhu týdne zvýšily počty map, které měly dokládat arabská vítězství. Příspěvky z těchto fází bojů se omezovaly na využívání vhodných přívlastků vyjadřujících vážnost bojů „*prudké*“, „*těžké*“, „*urputné*“. Nové zprávy proto nepřinášely žádné nové informace.

Zprávy ze 16. října 1973, dne, kdy izraelské jednotky překročily v ranních hodinách i s bojovou technikou Suezský kanál „*vývoj izraelsko-arabské války se ubírá podobným směrem jako v minulých dnech*“, „*Egypt upevňuje a konsoliduje své pozice*“.¹⁶¹ Vojenské operace nebo linie, kde se vojska nachází nejsou zmiňována.

Obecně se dá bezpečně říci, že protiamerická rétorika byl v tuto dobu nejčastější a nejhorší „*masové sbírky, munice /.../ zkušenými zabijáky z vietnamské války /.../ svědčí o postoji, který zaujaly USA. /.../ postoji, který svou jednoznačností, cynismem a nepřátelstvím na nejvyšší míru pobouřil veřejnost v Egyptě, Sýrii i v dalších arabských státech.*“¹⁶² „*V Sýrii*

¹⁵⁸ Jan Veselý je český publicista a moderátor. Je bývalým studentem FSV UK. Stále pracuje jako redaktor MF Dnes. V MF začal pracovat po sovětské okupaci a byl s Karlem Čechem a Milanem Syrůčkem jeden z hlavních zahraničních publicistů. Karel Čech byl také český novinář a publicista, který studoval FSV UK. V redakci MF pracoval v letech 1967 až 1998.

¹⁵⁹ Nepodepsáno, „Skončit s izraelskou okupací, *Mladá fronta*, 15.10.1973, roč. 29, č. 245, 5.

¹⁶⁰ Nepodepsáno, „Skončit s izraelskou okupací, *Mladá fronta*, 15.10.1973, roč. 29, č. 245, 5.

¹⁶¹ ČTK, „Desátý den bojů,“ *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 1.

¹⁶² ČTK, „Desátý den bojů,“ *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 5.

zajatí piloti byli vyslechnuti a bylo zjištěno, že jde o veterány z vietnamské války. Američané!“¹⁶³ Slovo Američané je ve vlastní větě a s vykřičníkem kvůli vyvolání pocitů pobouření. Čtenář by se mohl domnívat, že americké vojenské jednotky by mohly zvrátit průběh války, a proto ihned MF v další větě shazuje jejich snažení. „*Hlavní operace nicméně probíhaly na zemi, kde pokračovaly těžké tankové boje*“.¹⁶⁴ S kladným postupem izraelské armády MF ještě přirostřovala své názory s cílem bylo rozdmýchat rasistickou nevraživost. Této hysterie mohla sovětská propaganda později využít v případě, že Izrael zvítězí. Článek z 18.října 1973 mluvil o tom, že největšími dodávkami finanční pomoci je kromě USA ještě židovská obec, která čítala 13 milionů lidí po celém světě. Židé byli přirovnáváni k parazitům společnosti „*mazanost Izraelců jde tak daleko, že by dokázali zkřížit krávu se žirafou: zvíře by žralo v zahraničí a mléko by dávalo Izraeli*“.¹⁶⁵ O pouhé dva dny déle se prohlášení o úmyslech Izraelců úplně změnilo: „*Izraelský lid nechce uzurpaci cizích území a nepodporuje anexistickou politiku*“.¹⁶⁶ Spojení „*izraelský lid*“ nalezneme pouze v případech, kdy se shoduje s levicových diskurzem. Od člena parlamentní skupiny KSI Taufik Tubi.¹⁶⁷ Ve volbách v roce 1973 strana Rakach získala 3,4 % a obsadila 4 mandáty.¹⁶⁸ MF i RP často zveřejňovalo názory izraelských komunistů, přestože jejich úspěšnost byla v parlamentu velmi nízká a jejich názory tedy nezastupovaly „*izraelský lid*“.

List MF se vyjadřuje k ropnému embargu velmi stroze a hodnotí následky ropného jako krizi západního imperialismu, který nyní musí zavádět přísná opatření za „*shovívavost z agresorem*“ a jejich radou je „*tepleji se oblékněte*“. List nešetří ani příklady „*Velká Británie chystá zákaz nedělních jízd automobilů, v USA je přidělový systém na spadnutí /.../ Holandsko hrozí státům EHS, že při nedostatku „solidarity“ omezí dodávky plynu do NSR, Francie i Belgie*“.¹⁶⁹ V článku od Karla Čecha „*Nafta – také zbraň*“, který je jediným článkem, který se samostatně k tématu vyjadřuje je hned v první větě tendenční podtext. „*Na první pohled vypadla zbraň v rukou Arabů na obrázku amerického časopisu TIME jako obyčejná puška,*

¹⁶³ ČTK, „Desátý den bojů,“ *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 5.

¹⁶⁴ ČTK, „Desátý den bojů,“ *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 5.

¹⁶⁵ Nepodepsáno, „Světový sionismus pro Tel Aviv,“ *Mladá fronta*, 18.10.1973, roč. 29, č. 248, 5.

¹⁶⁶ Nepodepsáno, „Bitva na obou frontách,“ *Mladá fronta*, 20.10.1973, roč. 29, č. 250, 1.

¹⁶⁷ Taufik Tubi byl izraelský politik a poslanec, který v izraelské parlamentu zasedal od roku 1949-1990. V letech 1976-1989 byl místopředsedou sekretariátu komunistické strany a v letech 1989-1993 jejím tajemníkem.

¹⁶⁸ Politická strana Rakach vznikla v roce 1965. Doslovný překlad slova Rakach je Nová komunistická strana a tento název získala, protože se v 60. letech rozpadla izraelsko-palestinská komunistická strana Maki. Strany ve vládě mohou získat celkem 120 mandátů.

¹⁶⁹ Josef Veselý, „Komentujeme: Napětí kolem Suez,“ *Mladá fronta*, 20.11.1973, roč. 29, č. 275, 5.

*v místech, kde bývá spoušť však prst spočíval na kohoutku naftového potrubí /.../ přestože se kohoutek neuzavřel úplně proud ropy viditelně zeslábl a výsledek? Západní svět dostal naftovou žízeň.*¹⁷⁰ Krize západního světa MF zmiňoval také v článku „Bubnem přes Atlantik“, ve kterém Milan Syruček píše, že Západ nerozděluje pouze naftová krize, ale také nejednotnost, které plyne z kapitalismu, a ten povede až k rozpadu Atlantského paktu. „Tato krize jen odkryla chirurgickým řezem ten nádor, který tu již hnusal dříve /.../ neshody s USA se neprojeví jen v této oblasti zahraniční politiky vyplývají rovněž z toho prostého faktu, že Evropa vyrostla z Marshallových střevíčků, do nichž ji Amerika obula, že nechtěla nadále být jen žákem v atlantické třídě, v níž měl být profesorem strýček Sam.“¹⁷¹

Po rozhodnutí prezidenta Richarda Nixona dodávat do Izraele vojenský materiál se obraz obou spojenců na stránkách periodik ještě zhoršil a byl tendenčnější než na začátku invaze. Izraelští vojáci byli nazýváni „pogromisty“, „soldateskou“ a izraelské útoky byly „teror“. Novináři se snažili vymezovat proti USA a připomenout vše špatné co jejich představitelé způsobili, častými tématy byla válka ve Vietnamu a aféra Watergate. Nepřímým vstupem USA do války byla podpořena ideologická rozepře mezi hodnotami kapitalismu a socialismu. RP i MF se snažilo stejně jako na začátku války plnit ideologické předpoklady a jednostranně se stavělo na stranu Egypta a Sýrie. Tematicky byla válka popisována vždy denně na první titulní straně s častým rozšířením na straně sedm. Na první straně byla forma zprávy bez podtextů, ale v pokračování byly obsáhlé zprávy s nespočtem agitačních informací, názorů a pojmů.

5.3 Mírová jednání

5.3.1 V současné historiografii

Mírová konference v Ženevě byla zahájena 21. prosince 1973 pod záštitou OSN. Konference probíhala za účasti velmocí, Izraele, Jordánska a Egypta. Sýrie svou účast odmítla. Hlavním tématem jednání byla Rezoluce č. 242. Arabové trvali na dodržení těchto závazků a požadovali naprosté stažení ze všech arabských území, včetně východního Jeruzaléma. Státy se nedokázaly dohodnout na společném výsledku, protože Izrael nebyla ochotna vrátit tato území a konference skončila bezvýsledně.¹⁷²

¹⁷⁰ Karel Čech, „Nafta také zbraň,“ *Mladá fronta*, 9.11.1973, roč. 29, č. 267, 5.

¹⁷¹ Milan Syruček, „Bubnem přes Atlantik,“ *Mladá fronta*, 8.11.1973, roč. 29, č. 266, 5.

¹⁷² Tamtéž, 84.

Palba byla ukončena 22.října 1973 po návštěvě Henryho Kissingera v Moskvě a usnesení Rady bezpečnosti OSN, která přijala Rezoluci č.338.¹⁷³ „*Ta je od té doby, vedle Rezoluce 242 z roku 1967, základem všech dalších jednání na Blízkém východě*“. Rezoluce č. 338 byla složenina ze tří základních bodů.

- „*Vyzývá všechny strany současných bojů, aby zastavily veškerou palbu a okamžitě přerušily veškerou vojenskou činnost, ne však později než 12 hodin od okamžiku přijetí tohoto rozhodnutí a na pozicích, které jsou jimi právě obsazeny;*
- *Vyzývá dotyčné strany, aby okamžitě po zastavení palby začaly uplatňovat rezoluci Rady bezpečnosti č. 242 (1967) ve všech jejích bodech;*
- *Rozhoduje, že okamžitě a současně se zastavením palby budou mezi dotyčnými stranami zahájena jednání pod příslušnou záštitou, jejichž cílem bude dosažení spravedlivého a trvalého míru na Blízkém východě*“.¹⁷⁴

Sovětský svaz věděl, že musí dosáhnout příměří, bez naprosté porážky, a proto vyslali Henrymu Kissingerovi naléhavou žádost, aby přijel jednat o míru. Henry Kissinger neustoupil sovětsko-arabskému požadavku, že Izrael opustí své pozice. Poté vítězně volal premiérce Goldě Meirové, že v rezoluci není zmínka o stažení izraelských vojsk.

Izraelská armáda přerušila boje pouze na syrské frontě, protože na Golanských výšinách byla IAF v dobré pozici pro přímé napadení Damašku, a proto byla Sýrie pod silným tlakem s příměřím souhlasit. Na egyptské frontě byla IDF v nevýhodném postavení a v porušování příměří stále pokračovala. Obávala se, že Egypt chce znovu zformovat svá vojska a prorazit dosaženou poziciční linii. Jedním z cílů bylo získat město Suez. Washington v čele s Henry Kissingerem tlačil na premiérku Goldu Meirovou, aby tento postup zastavila a přijala příměří, přestože se vývoj války obrátil. Ohrožovala tím Egyptskou republiku, jejíž krize zasahovala do životaschopnosti státu, ale také do smíření, které přineslo détente. Pro Egypt bylo načasování příměří už příliš pozdě, Třetí armáda, která se nacházela na východní straně kanálu byla obklíčena. „*Poté co se Sadat dozvěděl a dilema Třetí armády apeloval na USA a Sověty, aby pomohli s udržení příměří, ale Spojené státy odmítly. V Moskvě byl izraelských postup považován za zradu dohody o příměří, a pokud by se do incidentu znovu*

¹⁷³ Michel Krupp a Ruth Weniger, *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška: 1948-2013* (Praha: Vyšehrad, 2013), 82.

¹⁷⁴ Bernard Reich a David H. Goldberg, *Historical Encyclopedia of the Arab-Israeli Conflict* (Wesport: Greenwood, 1996), 116.

zapojily Spojené státy mohlo dojít k ohrožení globálního smíření“.¹⁷⁵ Premiérka Golda Meirová pod tlakem Spojených států dovolila zásobovací transporty a začalo rychlé jednání o přerozdělení vojsk.

Vše se zkomplikovalo po prohlášení SSSR, ve kterém bylo psáno, že SSSR podnikne adekvátní kroky, pokud nebude USA ochotno společně jednat. USA svolalo 24.října 1973 Radu národní bezpečnosti, kde byl dojednán počátek konfrontace a jejich jaderné síly byly uvedeny do stavu nejvyšší pohotovosti. Z těchto důvodů Rada bezpečnosti OSN přijala Rezoluci č. 338, která vyzývala k pozastavení vojenského postupu k předešlému dni. Izrael na to přistoupila a horká linka dočasně utichla.¹⁷⁶ Erich Turner ve své knize uvádí, že ani jedna z velmocí neměla ve svém počátečním záměru ukončit tuto válku okamžitě. SSSR bylo přesvědčeno, že s jejich muniční a technologickou pomocí bude Izrael drtivě a náhle poražen, a naopak USA věřilo, že útok bude odražen, díky silné protiofenzívě.¹⁷⁷ 25. října 1973 válka definitivně skončila. „Více než 2200 izraelských vojáků položilo své životy na egyptských či syrských bojištích. Arabské ztráty byly ještě vyšší. Padlo 12 000 Egyptanů a 3000 Syrčanů“.¹⁷⁸

Jednání probíhala do 11. listopadu 1973, kdy byla podepsána šestibodová dohoda, která byla dodatečně 18.ledna 1974 podepsána prezidentem Anwarem Sadatem a premiérkou Goldou Meirovou. Nejdůležitějším časovým vymezením pro poválečné období jsou dohody z Camp Davidu, které 17. září 1978 po vyjednávání podepsal egyptský prezident Anwar Sadat s izraelským premiérem Menachem Beginem.¹⁷⁹ Dohody vedly k podepsání egyptsko-izraelské mírové smlouvy v roce 1979.

5.3.2 V tehdejších tiskovinách

Rudé právo

RP informovalo o egyptském uplatňování svého práva. Práva, které říkalo, že mu má být navráceno jejich území. „Rada bezpečnosti znovu zdůraznila nutnost uskutečnit její rezoluci z roku 1967 požadující, aby Izrael vyklidil okupovaná arabská území“.¹⁸⁰ Celým konfliktem nás provázelo zdůraznění, že mírová jednání vede USA společně se SSSR. Zmiňováno bylo také poděkování egyptského lidu tomu sovětskému, přestože nikdy nebylo jasně napsáno,

¹⁷⁵ Sicherman, *The Yom Kippur War*, 52.

¹⁷⁶ Turner, *Dějiny státu Izrael*, 68–72.

¹⁷⁷ Tamtéž, 169.

¹⁷⁸ Krupp, *Dějiny státu Izrael*, 83.

¹⁷⁹ Menachem Begin byl izraelským premiérem v letech 1977 až 1983.

¹⁸⁰ ČTK, „Rezoluce o zastavení palby na Středním Východě,“ *Rudé právo*, 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 1.

jakým způsobem tato pomoc probíhala „*mohutným katalyzátorem je sovětsko-arabské přátelství /.../ socialistické země jako rozhodující síla protiimperialistického boje*“.¹⁸¹ Egypt byl i na konci jomkipurské války prezentován v tom nejlepším světle jako silný, hrdý národ, který je tomu našemu více než podoben.

Ke konci války již SSSR nebyl schopen, kvůli vítězné převaze Izraele, nadále tajit pravdu a můžeme vidět první náznaky, že některé z vojenských tažení Izraele jsou úspěšná „*tankové klíny pronikly za egyptské pozice*“, „*30-40 tanků proniklo od průplavu na západ*“. V článku z 19. října 1973 Komentujeme Dvě cesty Milana Mádra lehce pocítujeme, že válka se nevyvíjela podle představ Moskvy a slábnoucí Egypt musel ukončit rychle se pohybující izraelskou protiofenzívu, která o mírové jednání nestojí. „*Sadat přednesl návrhy, které by vedly ke kýženému míru /.../ Egypt navrhuje zastavit palbu /.../ Egypt nežádá ani píď izraelského území*“.¹⁸² Ze současné historiografie víme, že Izraelské vojenské letectvo (dále jen IAF) díky postupu do vnitrozemí začalo ohrožovat celé fungování Egyptské republiky a tím i mír celého světa, ale i přesto byl útok a překročení Suezů ihned zlehčován: „*Situace na sinajské frontě je značně nepřehledná pro nedostatek informací*“.¹⁸³ 22. října 1973, kdy byl podepsán klid zbraní RP sepisovalo a opakovalo, jakým způsobem válka začala. Postupy a příběhy nejsou smyšlené, pouze bylo změněno jméno agresora „*Izrael využila moment překvapení a časové omezení války /.../ moderní mechanizovanou armádu /.../ rychlý úderem rozdrtit arabská vojska*“.¹⁸⁴ O útoku izraelských výsadekárů 21. října 1973, kdy se jim podařilo dobýt horu Hermon v Sýrii a získat tím důležitý strategický bod pro dobytí Damašku nebyla nikde zmínka. V návaznosti na útok Sýrie souhlasila s podmínkami příměří.

Po 25. říjnu 1973, kdy definitivně utichly zbraně se i tón zpráv RP lehce přesměřoval. Hlavní příspěvky začaly být spíše zpravodajské a informativní o mírovém jednání. Majoritním tématem byly jednotky OSN, které se postupně přesouvaly na Sinaj „*Pohotovostní jednotky OSN směřují na Střední východ*“,¹⁸⁵ „*Posílení pohotovostních sil OSN*“,¹⁸⁶ „*Síly OSN zaujímají stanoviště*“.¹⁸⁷ Egypt byl ve svých podmínkách neústupný a vše záleželo na tom, zda Izrael ustoupí a podřídí se Rezoluci č. 242. Vítězství Izraele bylo stále nepřiznané. Dokonce se

¹⁸¹ Milan Jelínek, „Komentujeme: Reality,“ *Rudé právo*, 22.10.1973, roč. 54, č. 251, 5.

¹⁸² Milan Mádr, „Dvě cesty,“ 19.10.1973, roč. 54, č. 250, 7.

¹⁸³ ČTK, „Útok na Suezský průplav,“ *Rudé právo*, 20.10.1973, roč. 54, č. 251, 1.

¹⁸⁴ Milan Jelínek, „Komentujeme: Reality,“ *Rudé právo*, 22.10.1973, roč. 54, č. 251, 5.

¹⁸⁵ ČTK, „Pohotovostní jednotky OSN směřují na Střední východ,“ *Rudé právo*, 27.10.1973, roč. 54, č. 256, 1.

¹⁸⁶ ČTK, „Posílení pohotovostních sil OSN,“ *Rudé právo*, 29.10.1973, roč. 54, č. 257, 1.

¹⁸⁷ ČTK, „Síly OSN zaujímají stanoviště,“ *Rudé právo*, 30.10.1973, roč. 54, č. 258, 1.

v tomto článku píše o tom, že „*Izrael prý mohl válku vyhrát*“.¹⁸⁸ Slovo „prý“ mělo tento výrok ještě víc zpochybnit. Izrael byl stále vykreslován jako strana neochotná příměří, která se snaží situaci všemožně zhoršovat „*Izrael nedovoluje přepravu léků, vody a potravin*“, „*izraelským cílem je připravit o život desetitisíce lidí*“, „*Izrael se dopouští dalších vojenských provokací*“, „*přinutili /.../ syrské zajatce /... /aby přešli přes minové pole.*“.¹⁸⁹ I v současné odborné literatuře poukazuje na odpor izraelské vlády k uposlechnutí těchto rozhodnutí a následné realizaci, takže obraz na stránkách RP to jen vyzdvihoval a skutečná plnění ostatních závazků upozadoval. Podobným způsobem se o Izraeli píše i nadále do konce roku. USA nadále dle novinářů svými kroky nepomáhala k uklidnění celé situace a „*rozdmýchává konflikt*“. Rozhodnutí o bojovém stavu pohotovosti, které vydal Nixon, je bráno jako „*zločinný krok*“.

Během mírových jednání nebyl opomenut znovu a znovu vděk, který cítil egyptský a syrský lid. „*Egypt a Sýrie a arabská věc nevycházejí z této zkoušky oslabeny. Naopak, odvaha a statečnost syrských ozbrojených sil a syrského lidu vytvořily velmi příznivé podmínky pro spravedlivé vyřešení konfliktu na Středním východě*“.¹⁹⁰ Na konci října se převážně tvořily tyto budovatelsko-vítězné texty vyjadřující jak velký význam měla pro celý Sovětský svaz jomkipurská válka a její důležitost i pro československý lid. Skutečnost, ale byla taková, jak již bylo v rámci práce obsaženo, že prezident Anwar Sadat po válce nebyl s pomocí SSSR příliš spokojen a válka pro SSSR znamenala ztrátu, neboť nastalo Sadátovo sbližování s USA, které v roce 1979 dovedlo státy k podepsání izraelsko-egyptské mírové dohody.

V listopadovém období bylo velkým tématem příspěvků výměna zajatců a především Třetí egyptské armády, která zůstala obklíčena na východním břehu. Redaktoři ustoupili od protiamerické propagandy a důležitá byla především egyptská strana, která jako jediná přispívala k plynulému předávání a přesouvání zajatců. Obecně lze říci, že v listopadovém období se štvavé protiamerické články spíše nevyskytovaly.

Šablona propagandy měla mnoho nástrojů a RP nezapomínalo ani na to, jak důležitý byl „*hlas lidu*“ a tak se 23. října 1973 dozvídáme, jak posuzovala vážnost celé situace učitelka Olga Mašíková z Prahy: „*Přečetla jsem všechny články /.../ zaujal mě článek o výchově izraelské mládeže. Do hlav jim zasévají šovinistické názory, nacionalistickou pánovitost,*

¹⁸⁸ ČTK, „*Síly OSN zaujímají stanovisko*“, *Rudé právo*, 30.10.1973, roč. 54, č. 258, 7.

¹⁸⁹ ČTK, „*Posílení pohotovostních sil OSN*“, *Rudé právo*, 29.10.1973, roč. 54, č. 257, 5.

¹⁹⁰ Miloš Krejčí, „*Tel Aviv zkresluje vojenskou situaci*“, *Rudé právo*, 31.10.1973, roč. 54, č. 259, 7.

obhajobu kapitalistického systému a imperialismu“.¹⁹¹ Dále pak přirovnávala celou situaci ke druhé světové válce. Dopis dne byl psaný vždy od čtenářů, ne řádně vzdělaných publicistů. Měl hrubě zabarvený jazyk, hlavními tématy byl boj obyčejných lidí, zastoupených Moskvou proti celému světu „*Dnes již nehovoří jen Moskva, ale od boje proti fašismu a imperialismu nastupují pracující celého světa*“.¹⁹² Během inkriminovaného období byly vydány čtyři Dopisy dne a jejich hlavní kulminace je na konci října.

Počet komentářů k válce a politice USA byl v průběhu celé války dost vysoký. Komentáře se dělily do dvou podkategorií. Za sledované období otisklo RP osm článků Komentujeme a další tři pod názvem Svět a čas. Autoři se nejvíce zabývali imperialismem, historickými kontexty a upozaďovalo samotné dění a vojenské operace na Sinaji. Jejich propagandistický tón byl od počátku velmi ostrý a nevybíravý. V tomto druhu příspěvků pak naprosto chyběla nestrannost.

Na konci války a po podepsání míru se RP odchýlilo od agendy, kterou dosud nastolilo. Na rozdíl od MF, která v monitorovaném období nikdy nepřesula ve větší míře, než jeden den zprávy o válce na titulní straně. RP ke konci již nedávalo zprávám o válce příliš velký prostor a na prvních stranách se konflikt objevoval méně, z patnácti příspěvků bylo jedenáct odsunuto na stranu pět nebo sedm. Poslední články z 10. listopadu 1973 a 12. listopadu 1973 pojednávaly o uzavření dohody mezi státy a následném jednání. V tuto dobu agitační ráz spíše ustoupil, ale ani tak nevymizel. RP i v dnech podepisování smlouvy zpochybňovalo izraelské sliby. Vyzdvihovalo sílu, kterou musely jednotky OSN s izraelskými vojáky vynakládat a v opačném případě názor izraelského ministra obrany Moše Dajana¹⁹³, že jednotky OSN jsou „*<<agresivní>>*“ spíše zpochybňuje.¹⁹⁴ List také akcentuje izraelské záminky k odkladu podepsání „*původně se tak mělo stát již v sobotu, Izrael však naléhal na odklad, údajně kvůli objasnění některých bodů dohody*“.¹⁹⁵ Jisté pochybnosti listu jsou cítím pomocí slova „*údajně*“. K tvrzení dokládá karikaturu, kde Moše Dajan nožem trvá Rezoluci Rady Bezpečnosti OSN. O poslední výměny zajatců referuje příspěvky z 23. listopadu 1973 a 24. listopadu 1973, kde stojí, že státy dodržují body dohody „*uspokojivě*“. Z listu je cítit, že válka dopadla vítězně a píše o egyptském odhodlání vybudovat zničená města a území zpět. Na druhé straně z blízka

¹⁹¹ Olga Mašíková, „Dopis dne,“ *Rudé právo*, 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 7.

¹⁹² Fr. Malaník, „Dopis dne,“ *Rudé právo*, 29.10.1973, roč. 54, č. 257, 1.

¹⁹³ Moše Dajan byl izraelský generál a politik. Zastával funkci ministra obrany a později ministra zahraničních věcí.

¹⁹⁴ ČTK, „Dohoda Egypt-Izrael podepsána,“ *Rudé právo*, 12.11.1973, roč. 54, č. 269, 5.

¹⁹⁵ ČTK, „Dohoda Egypt-Izrael podepsána,“ *Rudé právo*, 12.11.1973, roč. 54, č. 269, 1.

popisuje hospodářské dopady a starosti, kterými trpí „izraelští přátelé“.

Mladá fronta

Finální fáze války nepřinesla kýžené rozuzlení v podobě ukončení válečného konfliktu ani v MF. MF uváděla bližší informace o postupu IAF, ale jejich úspěchy se snažila zamaskovat lživými prohlášeními egyptských generálů. „*Izraelské jednotky, kterým se podařilo před několika dny proniknout na západní břeh Suezského kanálu, kde vybudovaly dvě nízká předmostí, jsou podle generálmajora Muchtára obkličeny*“.¹⁹⁶ Validita těchto informací pod naprostou cenzurou byla velmi nízká. Izraelská armáda překročila Suezský kanál již v noci 15. října 1973 a během prvních 24. hodin postoupili 12 km do vnitrozemí. 17. října 1973 se egyptská brigáda pokusila situaci zvrátit, ale jejich útok byl odražen. Na Golanských výšinách bylo v tuto dobu již rozhodnuto a Syřané již nepředstavovali hrozbu. Izraelci byly dostatečně schopni začít přesuny svých stíhacích bombardérů. IAF dopravila své jednotky na Sinaj a pomocí pozemních obrněných divizí zasadila Egyptu další hluboké rány. Dalšími nástroji byli také zpravodajové ČTK, kteří popisují, jak to ve skutečnosti ve válečné zóně vypadá. MF neotiskla detailní popis mrtvých žen a dětí, jako tomu bylo v RP. I na konci války se MF držela zažitých výrazů a Izrael byla stále tím „*agresorem*“, jehož útoky jsou „*barbarské*“ a „*intervenční*“.

Přímo po zastavení palby 22. října proběhl v MF mírný úbytek zájmu od zbylé doby, ale od čtvrtka 25. října 1973 se zájem o dění znovu výrazně zvedl. Poté co Izrael porušil na několika místech rezoluci Rady bezpečnosti o zastavení palby se titulní strany zaplnily titulky „*Izrael na pranýři*“, „*Tel Aviv provokuje*“ a „*Nepoučitelný Tel Aviv*“. V tomto obsahu byla především Golda Meirová osočována za své činy, intervenci a politická rozhodnutí. „*G. Meirová za to nese zodpovědnost před celým světem*“.¹⁹⁷ MF často doslovně cituje Alexeje Kosygina a Leonida Brežněva, ale s Goldou Meirovou stejně nejednala a všechny její veřejná prohlášení byla parafrázována se agitačním tónem stejně jako u dalších západních představitelů: „*potvrdila izraelská ministerská předsedkyně Golda Meirová v interview pro americkou televizi, že Izrael nechce vzdát dosavadní militaristické a agresivní politiky. Prohlásila, že Izrael bude posilovat svůj vojenský potenciál, připravuje se rozšířit vlastní zbrojní výrobu*

¹⁹⁶ Karel Čech, „Prudké boje pokračují,“ *Mladá fronta*, 29.10.1973, roč. 29, č. 257, 1.

¹⁹⁷ Nepodepsáno, „Izrael porušuje závazek,“ *Mladá fronta*, 25.10.1973, roč. 29, č. 254, 5.

a současně plánuje i další nákupy zbraní v USA“.¹⁹⁸ „G. Meirová ve svém válečném projevu prohlásila, že válka na Středním východě může skončit jen tehdy, až budou Arabové poraženi“.¹⁹⁹ „G. Meirová opakuje hesla o nutnosti totální války“.²⁰⁰

Vojenské střety náhle zastínilo jednání o míru a Světový kongres mírových sil v Moskvě, který plnilo veškerý prostor na stránkách MF i RP. Kongres byl otisknut v doslovném znění a třetina celého projevu se věnovala právě situaci na Středním východě. V článku z 27. října 1973 byl zmíněn záměr, kterým SSSR vysvětluje své důvody intervence „*Vycházíme jak ze všeobecných zásad socialistické zahraniční politiky, tak i ze skutečnosti, že tato oblast leží v bezprostřední blízkosti našich hranic, a proto máme zájem na tom, aby na Středním východě zavládl opravdu trvalý mír a aby byla zajištěna bezpečnost všech zemí a národů v této oblasti a jejich právo v klidu si uspořádat život, tak jak si to přejí*“.²⁰¹ Leonid Brežněv v této poznámce konstatoval, že tato válka se netýkala pouze Středního východu, ale také samotných občanů SSSR. Dle jeho slov „*imperialistická rozpínavost*“ byla potřeba zastavit všude na světě. Válka s imperialismem není násilným činem, pouze ochranou sovětského lidu, před jeho šířením.

Od listopadu se se v MF znění zpráv dost změnilo. Hlavními zdroji informací byly převážně fejetony. MF v období celé invaze otiskla poloviční počet článků než RP a jejich jazyk byl často přívětivější, což deníky od sebe odlišuje, ale domníváme se, že absence silně agitačních pojmů neznamena jiný nebo shovívavější pohled na konflikt, spíše je to důsledek menšího rozsahu zahraniční rubriky. Po celou dobu jomkipurské války periodika upřednostňovala stranickou ideologii před prezentací aktuálních informací z ČSSR i celého světa.

¹⁹⁸ Nepodepsáno, „Nepoučitelny Izrael,“ *Mladá fronta*, 30.10.1973, roč. 29, č. 258, 5.

¹⁹⁹ Milan Syruček, „O mír trvalý, spravedlivý,“ *Mladá fronta*, 17.10.1973, roč. 29, č. 247, 5.

²⁰⁰ Karel Čech, „Izrael <<věrný>>“, *Mladá fronta*, 18.10.1973, roč. 29, č. 248, 1.

²⁰¹ ČTK, „Za mír, bezpečnost a spolupráci,“ *Mladá fronta*, 27.10.1973, roč. 29, č. 256, 4.

Závěr

Práce si kladla za cíl představit mediální obraz jomkipurské války optikou deníků Rudé právo a Mladá fronta, které byly plně řízeny ústředním tiskovým orgánem Komunistické strany Československa. Obsahová analýza se věnovala období od 8. října 1973 do 11. listopadu 1973. Záměrem bylo zohlednit mediální reflexi vůči mediální terminologii, diplomatickým a politickým zájmům a československému mediálnímu prostředí. Již v prvopočátečních tezích bakalářské práce jsme se rozhodli pro obsahovou analýzu z Rudého práva a Mladé fronty a u těchto periodik jsme také zůstali.

Cílem naší práce bylo potvrzení, či vyvrácení predikce, že deníky manipulovaly s vybranými událostmi. Vše probíhalo v kontextu komunistické propagandy a studené války. Našimi předpoklady bylo, že válka bude podle tvrdých cenzurních pravidel a přesně nařízených šablon popisovat svým komunistickým objektivem „pravdivou verzi“. Během analyzovaného období jomkipurské války se Rudé právo i Mladá fronta prokazatelně dopustily publikování lživých informací, které byly v rozporu se skutečným děním na Sinajském poloostrově.

Autorka práce je názoru, že sovětská propaganda dodržovala jednoduchá pravidla, která pouze obrátila děj událostí nebo je úplně utajila. Již rozpoutání války bylo na stránkách periodik popisováno nepravdivě. Deníky události popisovaly podle skutečnosti, ale „agresorem“ byl Izrael místo Egypta. Publikování informací, které nebyly v rozporu s historickým vyličením, byly sledovány pouze v prvním týdnu bojů, neboť v těchto taženích doopravdy vítězil Egypt se Sýrií, ovšem metoda podání informací byla silně tendenční. Ve zpravodajských článcích byly obsaženy publicistické prvky, kde novináři svými subjektivními hodnoceními komentovali události. Ve větší míře se to vyskytovalo v Rudém právu. Mladá fronta nebyla v takové míře zaujatá a častěji ve zpravodajských příspěvcích vyjadřovala pouze přesnými informacemi a agitační komentáře byly zasazeny do citací. Oba deníky podléhaly komunistické ideologii, která je vedla k vykreslování Egypta a Sýrie v pozitivním duchu „mírumilovných hrdinů“. Sympatie jsou často spojovány se pojmem „egyptský lid“, který je ztotožňován s osobou prezidenta Anwara Sadata. Naopak činy, které by mohly Egypt a Sýrii poškodit vůbec publikovány nebyly.

Jomkipurská válka měla jako mnoho dalších konfliktů během Studené války ideologický přesah a představovala boj kapitalismu a socialismu. Nejvíce se to v textech projevilo, když USA vytvořilo letecký most s dodávkami zbraní do Izraele. Izrael začala být spojována s termínem „imperialisté“ a vojenské akce byly „teroristické“ či „barbarské“.

Konflikt se přirovnával k válce ve Vietnamu. Nezřídka se dávalo prostor také představitelům izraelské a americké vlády jejíž výroky nebyly citovány a byly doplněny kritickými nebo ironickými komentáři. Deníky odsuzovaly šíření imperialismu za nástroj, který ohrožuje fungování celého světa. Přiložené fotografie často ukazovaly zkázu, kterou na civilním obyvatelstvu páchá izraelská armáda. Články se každý den objevovaly na titulní straně obou periodik. Větší prostor byl válce dáván v Rudém právu, v Mladé frontě byl hlavně v závěru války konflikt mírně upozaděn jiným zprávám, ale stále se o něm na titulních stranách psalo. V oblasti zahraniční zpráv zmínka o válce nikdy nechyběla a v Rudém právu v této rubrice bylo i několik komentářů a zpráv v jeden den. Ideologický záměr propagandy byl po celou dobu zcela evidentní.

Potvrdil se předpoklad, že jednoznačná reflexe jomkipurské války v denících Rudé právo a Mladá fronta dokazuje, že českoslovenští publicisté pracovali za podmínek rozsáhlé cenzury a výběru informací, které mohly být vpuštěny veřejně do médií.

Za pozoruhodný jev závěru práce autorka konstatuje jednoduchost, s jakou šlo rozpoznat průběh některých fází bojů, tedy která z účastněných stran má v dané době na bojišti navrch. Pakliže egyptská a syrská vojska vítězily texty hovořily především o množství „osvobozeného území“, dobytého bez velkých materiálních ztrát. Naopak nepříznivý vývoj pro komunistickou propagandu symbolizovaly příspěvky označovány přívlastky „urputné“ nebo „těžké“. Čtenáři i autorka se mohou pouze hypoteticky zamyslet nad otázkou, zda tehdejší českoslovenští čtenáři pomocí kritického myšlení, které je silně pod nátlakem propagandy potlačeno, dokázali zjistit, které informace nejsou pravdivé a podléhají cenzuře ideologie. Druhým zjištěním je i časté opakování heroizace Sovětského svazu, jehož péče o egyptský a syrský lid je oplácen neuvěřitelnou vděčností.

Rudé právo i Mladá fronta permanentně budovaly obraz Sovětského svazu coby jediného zastávce míru na světě, který je dokonalou binární pozicí Západu. Sovětský svaz nikdy nelhal a jeho úmysly byly vždy jen pro blaho svých i ostatních lidí na světě, zatímco USA bylo šířitelem lži a „rozdmýchávalo dým světových konfliktů“. Autorka se nemohla ubránit porovnávání s aktuální válkou na Ukrajině, kde cílená propaganda hraje obrovskou roli. Z autorčiných závěrů má tato propaganda dalekosáhlé kořeny a po přečtení více než 90 titulků, je jeden ideologický pojem, který se opakuje ve většině článků. Tím je to, že Sovětský svaz dlouhodobě usiluje o mír, hájí občany, kteří nemají sílu na to se bránit. Sovětská podpora je morální a probíhá jako boj za svobodu a mír. „Hluboká odpovědnost za osudy národů světa, za právo lidstva žít v míru prolínala velmi konkrétními kroky zahraniční politiky Sovětského

svazu“.²⁰²

Summary

The aim of the thesis was to present the media image of the Yom Kippur War through the lens of the daily newspapers *Rudé Právo* and *Mladá Fronta*, which were fully controlled by the central press organ of the Communist Party of Czechoslovakia. The content analysis covered the period from 8 October 1973 to 11 November 1973. The intention was to consider media reflection vis-à-vis media terminology, diplomatic and political interests, and the Czechoslovak media environment. Already in the initial thesis of the bachelor's thesis, we decided on a content analysis from *Rudé Právo* and *Mladá Fronta* and we stayed with these periodicals.

The aim of our work was to confirm or refute the prediction that the newspapers manipulated the selected events. Everything took place in the context of communist propaganda and the Cold War. Our assumptions were that the war would be described by its communist lens as the "true version" according to rigid censorship rules and precisely ordered templates. During the period of the Yom Kippur War analyzed, both *Red Law* and the *Young Front* were demonstrably guilty of publishing false information that contradicted what was happening in the Sinai Peninsula.

The author of the thesis is of the opinion that Soviet propaganda followed simple rules that only reversed the events or completely concealed them. Already the outbreak of the war was described falsely in the pages of periodicals. The newspapers described the events according to reality, but the "aggressor" was Israel instead of Egypt. The publication of information that did not contradict the historical portrayal was followed only in the first week of fighting since Egypt and Syria were really winning the campaigns, but the method of presenting the information was heavily biased. The news articles contained journalistic elements where journalists commented on the events with their subjective assessments. This was more prevalent in *Rudé Právo*. *Mladá Fronta* was not biased to such an extent and more often in news articles expressed only accurate information and agitational comments were embedded in quotations. Both newspapers were subject to communist ideology, which led them to portray Egypt and Syria in a positive spirit of "peaceful heroes". Sympathy is often associated

²⁰² Milan Jelínek, „Komentujeme: Nezvratná skutečnost,“ *Rudé právo*, 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 7.

with the term "Egyptian people", which is identified with the person of President Anwar Sadat. Conversely, acts that could harm Egypt and Syria have not been published at all.

The Yom Kippur War, like many other conflicts during the Cold War, had an ideological overlap and represented a struggle between capitalism and socialism. This was most evident in the texts when the US created an air bridge with arms supplies to Israel. Israel became associated with the term "imperialists" and military actions were "terrorist" or "barbaric". The conflict was compared to the Vietnam War. Not infrequently, space was also given to Israeli and American government officials whose statements were not quoted and were accompanied by critical or ironic comments. The newspapers denounced the spread of imperialism as a tool that threatens the functioning of the whole world. The accompanying photographs often showed the 'destruction' wrought on the civilian population by the Israeli army. Articles appeared daily on the front page of both periodicals. More space was given to the war in *Rudé Právo*, while in *Mladá Fronta*, especially at the end of the war, the conflict was slightly neglected by other news, but it was still written about on the front pages. In foreign news, mention of the war was never absent, and there were even several commentaries and news items in *Rudé Právo* in this section on the same day. The ideological intent of the propaganda was quite evident all along.

The assumption was confirmed that the unambiguous reflection of the Yom Kippur War in the newspapers *Rudé Právo* and *Mladá Fronta* proves that Czechoslovak publicists worked under conditions of extensive censorship and selection of information that could be publicly released to the media.

The author concludes that a remarkable feature of the work is the ease with which it was possible to discern the course of certain phases of the fighting, i.e. which of the parties involved had the upper hand on the battlefield at a given time. If the Egyptian and Syrian troops were victorious, the texts spoke primarily of the amount of "liberated territory" conquered without major material losses. Conversely, the unfavourable developments for communist propaganda were symbolised by articles labelled 'determined' or 'heavy'. Readers and the author can only hypothetically reflect on the question of whether Czechoslovak readers at that time, using critical thinking, which was strongly suppressed under the pressure of propaganda, were able to identify which information was not true and subject to the censorship of ideology. The second finding is the frequent repetition of the heroization of the Soviet Union, whose care for the Egyptian and Syrian people is repaid with incredible gratitude.

Both *Rudé Právo* and the *Mladá Fronta* have permanently constructed the image of the Soviet Union as the world's sole advocate of peace, the perfect binary of the West. The Soviet

Union has never lied and its intentions have always been only for its own and the rest of the world's people's well-being, while the US has been a propagator of lies and "fanned the smoke of world conflicts". The author could not help comparing it to the current war in Ukraine, where targeted propaganda plays a huge role. From the author's conclusions, this propaganda has far-reaching roots and after reading more than 90 headlines, is one ideological concept that is repeated in most articles. That is that the Soviet Union has long sought peace, defending citizens who do not have the strength to defend themselves. Soviet support is moral and is conducted as a struggle for freedom and peace. "A deep responsibility for the fate of the peoples of the world, for the right of mankind to live in peace, permeated the very concrete actions of the Soviet Union's foreign policy."²⁰³

²⁰³ Milan Jelínek, „Komentujeme: Nezvratná skutečnost,“ *Rudé právo*, 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 7.

Použitá literatura

Publikace

- BEDNAŘÍK, Petr, Jan Jiráček a Barbara Köpplová, *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, 2011.
- ČERNÝ, Karel. *Instability in the Middle East*. Praha: Karolinum, 2017.
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 1993.
- Dejmek, Jindřich. *Diplomacie Československa: Díl I. Nástin dějin Ministerstva zahraničních věcí a diplomacie 1918–1992*. Praha: Academia, 2012.
- DUNSTAN, Simon. *The Yom Kippur War: The Arab-Israeli War of 1973*. Oxford: Osprey, 2007.
- Durman, Karel a Jan Měchýř. *Popely ještě žhavé. Díl II, Konce dobrodružství 1964-1991: Velká politika 1938-1991*. Praha: Karolinum, 2009.
- FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and Social Change*. Cambridge, MA: Polity Press, 1992.
- FUDELIUS, Petr. *Řeč komunistické moci*. Praha: Triáda, 2016.
- HART, Harold H. *Yom Kippur Plus 100 days: the Human Side of the War and its Aftermath, As Shown through the Columns of the Jerusalem Post*. New York: Hart Publishing Company, 1974.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.
- HERZOG, Chaim. *The War of Atonement: The Inside Story of the Yom Kippur War*. London: Greenhill Books, 2003.
- HERZOG, Chaim. *The War of Atonement October 1973*. New York: Little Brown and Company, 1975.
- HOŘEC, Jaroslav a Miroslav Sígl. *Generace 45: pamětníci Mladé fronty 1945-1950*, Praha: Riopress, 1997.
- JIRÁK, Jan a Barbara Köpplová. *Masová média*, Vyd. 1. Praha: Portál, 2009.
- Johnson, Paul. *Dějiny židovského národa*. Praha: LEDA, 2007.
- KISSINGER, Henry. *Roky obnovy*. Praha: BB Art, 2002.
- KONČELÍK, Jakub, Petr Orság a Pavel Večera. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010.
- KRUPP, Michel a Ruth J. Weiniger. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška: 1948–2013*. Praha: Vyšehrad, 2013.
- LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality. Pojednání o sociologii vědění*. Brno:

Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999.

LUŇÁK, Petr. „Spojenci v krizi: Suez a Jom Kippur.“ *Dějiny a současnost* 21, č. 2, (1999): 36–41.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2007.

REICH, Bernard and David H. Goldberg. *Historical Encyclopedia of the Arab-Israeli Conflict*, Westport: Greenwood, 1996.

RUBINSTEIN, Alvin. *The Arab-Israeli Conflict: perspective*. New York: Harpers Collins, 1991.

SHINDLER, Colin. *A History of Modern Israel*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013.

SCHULZ, Winfried, ed. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinu, 1998.

SCHULZE, Kirsten. *The Arab Israeli Conflict*. Londýn: Longman, 1999.

SICHERMANN, Harvey. *The Yom Kippur War: End of illusion?* Beverly Hills: Sage Publications, 1976.

TAYLOR, Philip. *Munitions of the Mind: A History of Propaganda from the Ancient World to the Present Day*. Manchester: Manchester University Press., 1995.

TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*, Pardubice: Kora, 1991.

WODAK, Ruth, and Michael Meyer. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications, 2001.

WANNER, Jan. *Krvavý Jom Kippur: čtvrtá a patá arabsko-izraelská válka ve světové politice*. Praha: Libri, 2002.

WILKE, Jürgen. „Leitideen in der Begründung der Pressefreiheit.“ *Publizistik* 28, n. 4 (1983), 512–524.

ZÍDEK, Petr, a Karl Siebera. *Československo a Blízký východ v letech 1948-1989*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009.

Internetové zdroje

COX, Frederick J. “The Russian Presence in Egypt.” *Naval War College Review* (U.S. Naval War College Press, 1970), vol. 22, no.6, 44–53. Dostupné z:

<http://www.jstor.org/stable/44639520>.

FREEDMAN, Robert O. "Soviet Policy toward the Middle East from the Exodus of 1972 to the Yom Kippur War." *Naval War College Review* 27, no. 4 (1975): 32-53. Dostupné z:

<http://www.jstor.org.ezproxy.lib.umb.edu/stable/44641560>.

HOMOLÁČ, Jiří a Kamila Mrázková. „Znovuvedení kritické analýzy diskurzu do českého prostředí.“ *Slovo a slovesnost* (Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2017), 78(3), 237-253. Dostupné z: <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/journal-detail?id=475>.

MARX, Karl. *Komunistický manifest*. Praha: Šturc, 1919. Dostupné z: http://www.sds.cz/docs/prectete/eknihy/mks/km_2.htm.

NĚMEC, Václav. *Normalizace v Československu (70.léta)*. Dějepis.com. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/normalizace-v-ceskoslovensku-70-leta/>.

Stránky Velvyslanectví Státu Izrael v České republice, Dostupné z: <https://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>.

Diplomové práce

ČÁP, Jiří. *Sovětská hospodářská a vojenská pomoc Egyptu v 60. a 70. letech 20. století*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra ruských a východoevropských studií. Vedoucí práce PhDr. Litera, Bohuslav, CSc.

PETRŮ, Jan. *Vývoj Rudého práva v období 1972-1991*. Praha, 2015. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D.

STOZSZKOVÁ (Kunická), Šárka. *Květen 1945 optikou deníku Mladá fronta v časové spirále 65 let*. Praha, 2011. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Jan Halada, CSc.

TATEROVÁ, Eva. *Československá zahraniční politika vůči Státu Izrael v letech 1948-1967*. Brno, 2016. Disertační práce. Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce PhDr. Kříž, Zdeněk, Ph.D.

Periodika

1. *Rudé právo*. Ročník 54, období od 8.října do 16. listopadu 1973.
2. *Mladá fronta*. Ročník 29, období od 8. října do 31. října 1973.

Citované prameny

ČECH, Karel. Izrael <<věrný>> agresí. *Mladá fronta*, 18.10.1973, roč. 29, č. 248, 1 a 5.

- ČECH, Karel. Nafta také zbraň. *Mladá fronta*, 9.11.1973, roč. 29, č. 267, 5.
- ČECH, Karel. Prudké boje pokračují. *Mladá fronta*, 22.10.1973, roč. 29, č. 251, 1 a 3.
- ČECH, Karel. Prudké boje pokračují. *Mladá fronta*, 29.10.1973, roč. 29, č. 257, 1 a 5.
- ČERNOVSKÁ, Libuše. Myslím na tebe, KÁHIRO!. *Mladá fronta*, 23.10.1973, roč. 29, č. 252, 3.
- ČTK. Bitva u Hořkých jezer. *Rudé právo*, 22.10.1973, roč. 54, č. 251, 1.
- ČTK. Bitva o Sinajské průsmyky. *Rudé právo*, 16.10.1973, roč. 54, č. 246, 1 a 7.
- ČTK. Desátý den bojů. *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 1 a 5.
- ČTK. Dík socialistickým zemím. *Rudé právo*, 1.11.1973, roč. 54, č. 260, 1 a 7.
- ČTK. Dohoda Egypt-Izrael podepsána. *Rudé právo*, 12.11.1973, roč. 54, č. 269, 1 a 5.
- ČTK. Dražší ropa. *Rudé právo*, 18.10.1973, roč. 54, č. 248, 7.
- ČTK. Egypt připraven jednat. *Rudé právo*, 17.10.1973, roč. 54, č. 247, 1.
- ČTK. Fronty rozhořčených bojů. *Rudé právo*, 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 1 a 5.
- ČTK. H. Kissinger do Káhiry. *Mladá fronta*, 7.11.1973, roč. 29, č. 265, 5.
- ČTK. Hrubá lež Tel Avivu. *Rudé právo*, 24.10.1973, roč. 54, č. 253, 1.
- ČTK. Irák znárodnil majetek naftařů USA. *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 1.
- ČTK. Izrael porušuje příměří. *Rudé právo*, 5.11.1973, roč. 54, č. 263, 5.
- ČTK. Izraelské provokace na obou frontách. *Rudé právo*, 8.11.1973, roč. 54, č. 266, 7.
- ČTK. Izrael stále provokuje. *Mladá fronta*, 2.11.1973, roč. 29, č. 261, 5.
- ČTK. Izraelský tlak na Suez. *Rudé právo*, 18.10.1973, roč. 54, č. 248, 1 a 7.
- ČTK. Kosygin v Káhiře. *Rudé právo*, 20.10.1973, roč. 54, č. 250, 1.
- ČTK. Meirová obhajuje izraelskou agresi. *Rudé právo*, 3.11.1973, roč. 54, č. 262, 7.
- ČTK. Nezištná solidarita. *Rudé právo*, 16.10.1973, roč. 54, č. 246, 7.
- ČTK. Nová izraelská agrese odražena. *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 1 a 7.
- ČTK. Odpovědnost nese Izrael. *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 1 a 7.
- ČTK. Odsouzení izraelského agresora. *Rudé právo*, 10.10.1973, roč. 54, č. 241, 1 a 7.
- ČTK. Odsuzuje uchvatitele. *Mladá fronta*, 9.10.1973, roč. 29, č. 240, 1 a 5.
- ČTK. Pátý den těžkých bojů. *Mladá fronta*, 11.10.1973, roč. 29, č. 242, 1 a 5.
- ČTK. Pirátský útok. *Rudé právo*, 13.10.1973, roč. 54, č. 244, 1.
- ČTK. Poděkování za solidaritu. *Rudé právo*, 18.10.1973, roč. 54, č. 248, 1.
- ČTK. Podpora spravedlivé věci. *Rudé právo*, 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 5.
- ČTK. Pohotovostní jednotky OSN směřují na Střední východ. *Rudé právo*, 27.10.1973, roč. 54, č. 256, 1 a 7.

- ČTK. Porušený klid zbraní. *Rudé právo*, 25.10.1973, roč. 54, č. 254, 1.
- ČTK. Posílení pohotovostních sil OSN. *Rudé právo*, 29.10.1973, roč. 54, č. 257, 1 a 5.
- ČTK. Proradný izraelský útok. *Rudé právo*, 24.10.1973, roč. 54, č. 253, 1 a 7.
- ČTK, Proti izraelské agresii. *Mladá fronta*, 10.10.1973, roč. 29, č. 241, 1.
- ČTK. První dohoda Egypt-Izrael. *Rudé právo*, 10.11.1973, roč. 54, č. 268, 1 a 7.
- ČTK. Rezoluce o zastavení palby na Středním východě. *Rudé právo*, 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 1 a 7.
- ČTK. Rozhořčené bitvy na obou frontách. *Rudé právo*, 10.10.1973, roč. 54, č. 241, 1 a 7.
- ČTK. Rozhořčené protesty k událostem v Chile a na Středním Východě – Hlas Pražanů. *Rudé právo*, 12.10.1973, roč. 54, č. 243, 1.
- ČTK. Rozhovory Brežněv-Kissinger. *Rudé právo*, 22.10.1973, roč. 54, č. 251, 1.
- ČTK. Síla izolace Izraele. *Rudé právo*, 9.11.1973, roč. 54, č. 267, 1 a 7.
- ČTK. Síly OSN zaujímají stanoviště. *Rudé právo*, 30.10.1973, roč. 54, č. 258, 1 a 7.
- ČTK. Slovo má diplomacie. *Rudé právo*, 1.11.1973, roč. 54, č. 260, 1 a 7.
- ČTK. Spravedlivý mír pro Střední východ. *Rudé právo*, 2.11.1973, roč. 54, č. 261, 1 a 7.
- ČTK. Stabilizace na Sinaji. *Rudé právo*, 12.10.1973, roč. 54, č. 243, s. 1.
- ČTK. Tanková bitva na Sinaji. *Rudé právo*, 19.10.1973, roč. 54, č. 249, 1 a 7.
- ČTK. Tankové letecké bitvy. *Rudé právo*, 11.10.1973, roč. 54, č. 242, 1 a 7.
- ČTK. Těžké boje na všech frontách. *Rudé právo*, 17.10.1973, roč. 54, č. 247, 1 a 7.
- ČTK. Těžké boje v Sýrii. *Rudé právo*, 13.10.1973, roč. 54, č. 244, 1 a 7.
- ČTK. Útok na Suezský průplav. *Rudé právo*, 20.10.1973, roč. 54, č. 250, 1.
- ČTK. Vážná situace na Středním východě. *Rudé právo*, 26.10.1973, roč. 54, č. 255, 1 a 7.
- ČTK. Za mír, bezpečnost a spolupráci. *Mladá fronta*, 27.10.1973, roč. 29, č. 256, 4.
- ČTK. Závěry rozpravy na VS OSN. *Rudé právo*, 12.10.1973, roč. 54, č. 243, 7.
- GLÜCKAUF, Tomáš. Komentujeme: Znovu na 101. km. *Mladá fronta*, 15.11.1973, roč. 29, č. 271, 1 a 5.
- GLÜCKAUF, Tomáš. Už třináctý den bojů. *Mladá fronta*, 19.10.1973, roč. 29, č. 249, 1 a 5.
- HOSTÁŇ, Jan. Dopis dne. *Rudé právo*, 26.10.1973, roč. 54, č. 255, 1.
- JANATA, Michael. Na půdě Sinaje. *Rudé právo*, 22.10.1973, roč. 54, č. 251, 5.
- JELÍNEK, Milan. Komentujeme: Mírové řešení. *Rudé právo*, 17.10.1973, roč. 54, č. 247, 7.
- JELÍNEK, Milan. Komentujeme: Nezvratná skutečnost. *Rudé právo*, 16.10.1973, roč. 54, č. 246, 7.
- JELÍNEK, Milan. Komentujeme: Nezvratná skutečnost. *Rudé právo*, 23.10.1973, roč. 54,

č. 252, 7.

JELÍNEK, Milan. Komentujeme: Plody Imperialismu. *Rudé právo*, 8.10.1973, roč. 54, č. 239, 7.

JELÍNEK, Milan. Komentujeme: Reality. *Rudé právo*, 22.10.1973, roč. 54, č. 251, 5.

JELÍNEK, Milan. Komentujeme: Sen o velké Izraeli. *Rudé právo*, 13.10.1973, roč. 54, č. 244, 7.

JELÍNEK, Milan. Nazrálé rozpory. *Rudé právo*, 2.11.1973, roč. 54, č. 261, 7.

JELÍNEK, Milan. Svět a čas. *Rudé právo*, 11.10.1973, roč. 54, č. 242, 7.

JELÍNEK, Milan. Svět a čas. *Rudé právo*, 18.10.1973, roč. 54, č. 248, 7.

JÍLEK, Václav. Damašek těchto dní. *Rudé právo*, 7.11.1973, roč. 54, č. 265, 7.

JÍLEK, Václav. Hovory s očitými svědky. *Rudé právo*, 12.10.1973, roč. 54, č. 243, 1.

JÍLEK, Václav. Bojující Damašek. *Rudé právo*, 20.10.1973, roč. 54, č. 250, 7.

KREJČÍ, Miloš. Arabská nafta a USA. *Rudé právo*, 17.10.1973, roč. 54, č. 247, 7.

KREJČÍ, Miloš. Tel Aviv zkresluje vojenskou situaci. *Rudé právo*, 31.10.1973, roč. 54, č. 259, 7.

KREJČÍ, Miloš. USA hrozí nedostatek nafty. *Rudé právo*, 9.11.1973, roč. 54, č. 267, 7.

KROPÁČ, Zdeněk. Jaroslav Mazal, Stanislav Oborský, Trvalý a spravedlivý mír všem kontinentům světa. *Rudé právo*, 27.10.1973, roč. 54, č. 256, 1, 2 a 3.

LETÁK, Miroslav. Komentujeme: Vzdal se Izrael agrese?. *Mladá fronta*, 5.11.1973, roč. 29, č. 263, 3.

MÁDR, Milan. Izraelský teror proti arabským zemím. *Rudé právo*, 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 5.

MÁDR, Milan. Izolace Izraele se prohlubuje. *Rudé právo*, 27.10.1973, roč. 54, č. 256, 7.

MÁDR, Milan. Komentujeme: Bezperspektivnost agresí. *Rudé právo*, 24.10.1973, roč. 54, č. 253, 7.

MÁDR, Milan. Komentujeme: Dvě cesty. *Rudé právo*, 19.10.1973, roč. 54, č. 249, 7.

MÁDR, Milan. Kontrasty. *Rudé právo*, 16.10.1973, roč. 54, č. 246, 7.

MÁDR, Milan. Pootevřené dveře. *Rudé právo*, 10.11.1973, roč. 54, č. 268, 7.

MÁDR, Milan. Svět a čas: Agresoři. *Rudé právo*, 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 5.

MÁDR, Milan. Svět a čas: Čas rozhodování. *Rudé právo*, 9.11.1973, roč. 54, č. 267, 7.

MAZAL, Jaroslav. Stanislav Oborský, Shodný pohled na problémy světa. *Rudé právo*, 30.10.1973, roč. 54, č. 258, 1 a 7.

Nepodepsáno. Americký postoj ke světu. *Mladá fronta*, 13.10.1973, roč. 29, č. 244, 5.

- Nepodepsáno, Bitva na obou frontách. *Mladá fronta*, 20.10.1973, roč. 29, č. 250, 1 a 5.
- Nepodepsáno, Diplomaté na cestách. *Mladá fronta*, 6.11.1973, roč. 29, č. 264, 1 a 5.
- Nepodepsáno, Diplomaté jednají. *Mladá fronta*, 8.11.1973, roč. 29, č. 266, 1 a 5.
- Nepodepsáno, Dohoda Egypt-Izrael. *Mladá fronta*, 10.11.1973, roč. 29, č. 268, 1 a 5.
- Nepodepsáno, Dokumenty: Postoj Izraele o řešení krize. *Mladá fronta*, 20.10.1973, roč. 29, č. 250, 5.
- Nepodepsáno. Dokumenty: Text rezoluce RB č. 242. *Mladá fronta*, 23.10.1973, roč. 29, č. 252, 3.
- Nepodepsáno. Fakta Izraelské agrese. *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 5.
- Nepodepsáno. Hoří nebezpečný požár. *Mladá fronta*, 13.10.1973, roč. 29, č. 244, 1 a 5.
- Nepodepsáno. Izolace Tel Avivu. *Mladá fronta*, 9.11.1973, roč. 29, č. 267, 1 a 5.
- Nepodepsáno. Izrael porušuje závazek. *Mladá fronta*, 25.10.1973, roč. 29, č. 254, 5.
- Nepodepsáno. Izrael na pranýři. *Mladá fronta*, 26.10.1973, roč. 29, č. 255, 1.
- Nepodepsáno. Komentář týdne: Válka a mír. *Mladá fronta*, 20.10.1973, roč. 29, č. 250, 5.
- Nepodepsáno. Nepoučitelný Tel Aviv. *Mladá fronta*, 30.10.1973, roč. 29, č. 258, 1 a 5.
- Nepodepsáno. Obavy z akcí Tel Aviv. *Mladá fronta*, 1.11.1973, roč. 29, č. 260, 1 a 5.
- Nepodepsáno. Odpůrci uvolnění. *Mladá fronta*, 16.10.1973, roč. 29, č. 246, 5.
- Nepodepsáno. Pokračují prudké boje. *Rudé právo*, 9.10.1973, roč. 54, č. 240, 1 a 7.
- Nepodepsáno. Prohlášení předsednictva ÚV KSČ a vlády ČSSR k současné situaci na Středním východě. *Rudé právo*, 9.10.1973, roč. 54, č. 240, 1.
- Nepodepsáno. Před mírovou konferencí. *Mladá fronta*, 12.11.1973, roč. 29, č. 269, 1 a 3.
- Nepodepsáno. Schůzka na 101. kilometru. *Mladá fronta*, 13.11.1973, roč. 29, č. 270, 1 a 5.
- Nepodepsáno. Skončit s izraelskou okupací. *Mladá fronta*, 15.10.1973, roč. 29, č. 245, 1 a 5.
- Nepodepsáno. Světový sionismus pro Tel Aviv. *Mladá fronta*, 18.10.1973, roč. 29, č. 248, 5.
- Nepodepsáno. Tel Aviv kálí vodu. *Mladá fronta*, 17.11.1973, roč. 29, č. 273, 1 a 5.
- Nepodepsáno. Tel Aviv provokuje. *Mladá fronta*, 27.10.1973, roč. 29, č. 256, 1.
- Nepodepsáno. Těžiště ve sféře diplomacie. *Rudé právo*, 6.11.1973, roč. 54, č. 264, 1 a 7.
- Nepodepsáno. Ušlechtilé úsilí. *Rudé právo*, 12.10.1973, roč. 54, č. 243, 1.
- Nepodepsáno. Vážné varování Izraeli. *Mladá fronta*, 24.10.1973, roč. 29, č. 253, 1.
- Nepodepsáno. Vývoj na Středním východě. *Mladá fronta*, 9.10.1973, roč. 29, č. 240, 5.
- Nepodepsáno. Značné ztráty agresora. *Mladá fronta*, 12.10.1973, roč. 29, č. 243, 1 a 5.
- MAŠÍKOVÁ. Olga. Dopis dne. *Rudé právo*, 16.10.1973, roč. 54, č. 246, 1.
- MAŠÍKOVÁ. Olga. Dopis dne. *Rudé právo*, 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 1.

- PORYBNÝ, Zdeněk. Ropa a energetická krize. *Rudé právo*, 10.11.1973, roč. 54, č. 268, 7.
- ROVESNKÝ, Dušan. Komentujeme: Mír je nedělitelný. *Rudé právo*, 27.10.1973, roč. 54, č. 256, 7.
- ROVESNKÝ, Dušan. Politika loupeže. *Rudé právo*, 13.10.1973, roč. 54, č. 244, 7.
- ROVESNKÝ, Dušan. Svět a čas: Co musí respektovat. *Rudé právo*, 7.11.1973, roč. 54, č. 265, 7.
- ROVESNKÝ, Dušan. Svět a čas: Prohlášení skutky. *Rudé právo*, 2.11.1973, roč. 54, č. 261, 7.
- SYRUČEK, Milan. Bubnem přes Atlantik *Mladá fronta*, 8.11.1973, roč. 29, č. 266, 5.
- SYRUČEK, Milan. O mír trvalý, spravedlivý. *Mladá fronta*, 17.10.1973, roč. 29, č. 247, 1.
- SYRUČEK, Milan. Otevřít cestu míru. *Mladá fronta*, 23.10.1973, roč. 29, č. 252, 1 a 5.
- TASS. Prohlášení TASS k izraelské agresi. *Mladá fronta*, 13.10.1973, roč. 29, č. 244, 1.
- VESELÝ, Josef. Izrael sil vítr a sklízí bouři. *Mladá fronta*, 8.10.1973, roč. 29, č. 239, 1 a 5.
- VESELÝ, Josef. Izraelské obstrukce. *Mladá fronta*, 31.10.1973, roč. 29, č. 259, 1 a 5.
- VESELÝ, Josef. Jaký mír pro střední východ. *Mladá fronta*, 11.10.1973, roč. 29, č. 242, 1 a 5.
- VESELÝ, Josef. Komentujeme: Napětí kolem Suez. *Mladá fronta*, 20.11.1973, roč. 29, č. 275, 1 a 5.
- VESELÝ, Josef. Mír zatím křehký. *Mladá fronta*, 24.10.1973, roč. 29, č. 253, 5.
- VESELÝ, Josef. Na 101. km mírová obrátka. *Mladá fronta*, 16.11.1973, roč. 29, č. 272, 5.
- VESELÝ, Josef. Vina padá na Izrael. *Mladá fronta*. 9.10.1973, roč. 29, č. 240, 1 a 5.

Seznam použitých zkratk

ČSSR – Československá socialistická republika

ČSR – Československá republika

ČTK – Česká tisková kancelář

EHS – Evropské hospodářské společenství

IDF – Israel Defence Forces

IAF – Israeli Air Force

KSČ – Komunistická strana Československa

KSI – Komunistická strana Izraele

MF – Mladá fronta

OSN – Organizace spojených národů

OPEC – Organizace zemí vyvážející ropu

SAR – Sjednocená arabská republika

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

RP – Rudé právo

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

Teze bakalářské práce

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
Jméno:	Christina Černá
E-mail:	91434481@fsv.cuni.cz
Studijní obor:	Teritoriální studia
Semestr a školní rok zahájení práce:	ZS 2021/2021
Semestr a školní rok ukončení práce:	LS 2020/2022
Vedoucí bakalářského semináře:	PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D.
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.
Název práce:	Mediální reflexe jomkipurské války
Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):	Jomkipurská válka začala útokem egyptské armády 6. října 1973 a byla pokusem o získání odtržených území na Golanských výšinách a Sinajském poloostrově, která Izrael zabral po šestidenní válce. Konflikt zhoršil vztahy mezi SSSR a Egyptem, a naopak posílil spojení mezi Spojenými státy a Izraelem. ČSSR nebylo ve válce přímo angažováno, ale mělo svou důležitou roli, protože společně se SSSR bylo hlavními dodavateli zbraní a zdravotnického materiálu pro Egypt a Sýrii. Téma války bylo nedílnou součástí komunistické propagandy a denně bylo zpracovááno mnoho článků ve všech československých periodikách. Tehdejší dobová československá média reflektovala o události z pohledu podpory komunistického režimu a kritiky prozápadního imperialismu. Témata věnující se Suezské krizi, první arabsko-izraelské válce a tiché intifádě se objevují, ale detailní mediální obraz na jomkipurskou válku z československých periodik chybí.
Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):	Změny nastaly v časovém vymezení, kdy se výzkumný vzorek ustálil na období od 8. října do poloviny listopadu 1973. V počátcích byl rozsah práce příliš široký, a proto práce upustila od dopadů a detailnějšího zpracování ropného embarga. V teoretické části pohlížíme na mediální prostředí, společné diplomatické vztahy a historický kontext. Úpravy bylo nutné provést také u výzkumné otázky, jejíž znění bylo potřeba přetvořit. Nově sestavené ústřední otázky jsou: Jak a do jaké míry se liší mediální obraz jomkipurské války, který vykresluje komunistická propagandy v dobovém tisku v porovnání se skutečnou historiografií, respektive jaké míry pravdivosti dosahovaly zprávy pojednávající o válečném dění? Jakými prostředky dosahovalo Rudé právo a Mladá fronta subjektivního popisu těchto událostí?
Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):	Úvod Metodologie 1 Tvorba mediálního obsahu v socialismu 1.1 Ovládání obsahu médií 1.2 Propaganda 1.3 Analyzovaná média 1.3.1 Rudé právo 1.3.2 Mladá fronta

2 Předválečný politický vývoj**2.1 Období před válkou****2.2 Sovětsko-egyptské vztahy****2.3 Vliv Studené války - détente****3 ČSSR na přelomu 60. – 70. let a jeho zahraniční politika****3.1 Vztahy Československa s Izraelem****3.2 Vztahy Československa s Egyptem****4 Jomkipurská válka v tehdejším tisku a dnešní historiografii****4.1 Začátek války****4.1.1 V současné historiografii****4.1.2 V tehdejších tiskovinách****4.2 Průběh****4.2.1 V současné historiografii****4.2.2 Ropné embargo****4.2.3 V tehdejších tiskovinách****4.3 Mírová jednání****4.3.1 V současné historiografii****4.3.2 V tehdejších tiskovinách****Závěr****Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):**

Bednařík, Petr, Jan Jiráček a Barbara Köpplová, *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, 2011.

Cox, Frederick J. "The Russian Presence in Egypt." *Naval War College Review* (U.S. Naval War College Press, 1970), vol. 22, no.6, 44–53. online: <http://www.jstor.org/stable/44639520>.

Dunstan, Simon. *The Yom Kippur War: The Arab-Israeli War of 1973*. Oxford: Osprey, 2007.

Durman, Karel a Jan Měchýř. *Popely ještě žhavé. Díl II, Konce dobrodružství 1964-1991: Velká politika 1938-1991*. Praha: Karolinum, 2009.

Fidelius, Petr. *Řeč komunistické moci*. Praha: Triáda, 2016.

Freedman, Robert O. "Soviet Policy toward the Middle East from the Exodus of 1972 to the Yom Kippur War." *Naval War College Review* 27, no. 4 (1975): 32-53.

Herzog, Chaim. *The War of Atonement: The Inside Story of the Yom Kippur War*. London: Greenhill Books, 2003.

Herzog, Chaim. *The War of Atonement October 1973*. New York: Little Brown and Company, 1975.

Jiráček, Jan a Barbara Köpplová. *Masová média*, Vyd. 1. Praha: Portál, 2009.

Končelík, Jakub, Petr Orság a Pavel Večera. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010.

Krupp, Michel a Ruth J. Weiniger. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška: 1948–2013*. Praha: Vyšehrad, 2013.

Rubinstein, Alvin. *The Arab-Israeli Conflict: perspective*. New York: Harpers Collins, 1991.

Schulze, Kirsten. <i>The Arab Israeli Conflict</i> . Londýn: Longman, 1999.		
Sichermann, Harvey. <i>The Yom Kippur War: End of illusion?</i> Berverly Hills: Sage Publications, 1976.		
Terner Erich, <i>Dějiny státu Izrael</i> , Pardubice: Kora, 1991.		
Wanner, Jan. <i>Krvavý Jom Kippur: čtvrtá a patá arabsko-izraelská válka ve světové politice</i> . Praha: Libri, 2002.		
Zidek, Petr, a Karl Siebera. <i>Československo a Blízký východ v letech 1948-1989</i> . Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2009.		
Podpis studenta a datum		
Christina Černá 2.5.2022		
Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Seznam příloh

Příloha č. 1: RP se snažilo dokládat smyšlenými mapami, které Izraelské útoky. *Zdroj:* Rudé právo 8.10.1973, roč. 54 č. 239, 1.

Příloha č. 2: Fotografie ukazuje, že izraelské letectvo není dostatečně silné v obraně. *Zdroj:* Rudé právo 10.10.1973, roč. 54 č.241, 1

Příloha č. 3: Fotografie zachycuje zničený Damašek. *Zdroj:* Rudé právo 10.10.1973, roč. 54 č.241, 7.

Příloha č. 4: Fotografie zachycuje zajatce. *Zdroj:* Rudé právo 11.10.1973, roč. 54 č.242, 1.

Příloha č. 5: RP zobrazovalo československou podporu této války, jejíž pravdivost však byla spíše pochybná, protože z článku je zřejmé, že lidé byly svoláni na nádvoří spíše vedením Smíchovské tatry a o „rozhořčené protesty“ jak titulek uvádí se nejedná. *Zdroj:* Rudé právo 12.10.1973, roč. 54 č.243, 1.

Příloha č. 6: RP vykreslovalo vojenské postupy. *Zdroj:* Rudé právo 13.10.1973, roč. 54, č. 244, 7.

Příloha č. 7: Obrázky zraněných civilistů. *Zdroj:* Rudé právo 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 1

Příloha č. 8: Publikace zničených civilních cílů byly velmi časté. *Zdroj:* Rudé právo 17.10.1973, roč. 54, č. 247, 7.

Příloha č. 9: Fotografie radostných lidí po ukončení války. *Zdroj:* Rudé právo 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 1

Příloha č. 10: Jednání Rady Bezpečnosti OSN. *Zdroj:* Rudé právo 26.10.1973, roč. 54, č. 255, 1.

Příloha č.11: Součástí zpráv RP byly i karikatury. Tato vyobrazuje izraelského generála, který nožem trhá rezoluci Rady bezpečnosti OSN na kusy. Pod tím, je ironický popis obrázku. *Zdroj:* Rudé právo 26.10.1973, roč. 54, č. 255, 7.

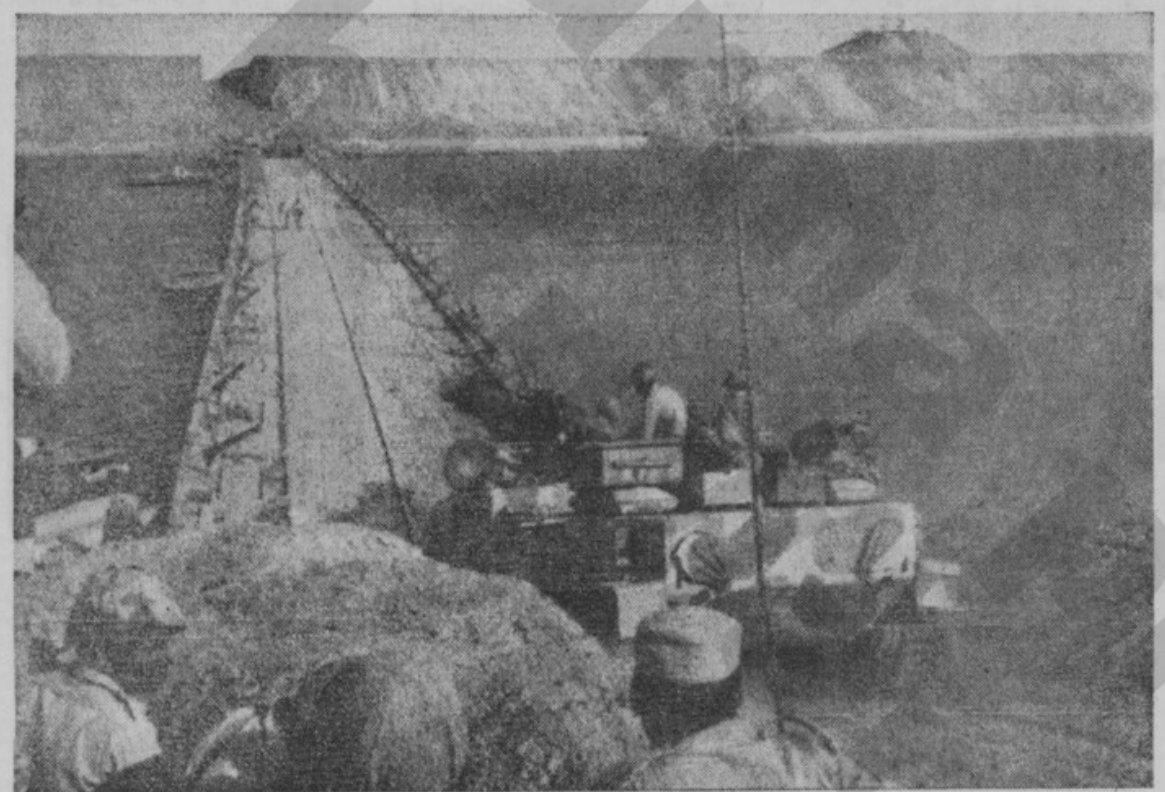
Přílohy

Příloha č. 1: RP se snažilo dokládat smyšlenými mapami, které Izraelské útoky. *Zdroj:* Rudé právo 8.10.1973. roč. 54 č. 239, 1.

Na mapce jsou znázorněny středovýchodní oblasti, kde byly v sobotu rozpoutány boje. Několik skupin izraelských vojenských letadel zaútočilo na egyptskou oblast Zufran (1), zatímco jiné letecké svazy se pokusily proniknout do syrského vzdušného prostoru (2).

Příloha č. 2: Fotografie ukazuje, že izraelské letectvo není dostatečně silné v obraně. *Zdroj:* Rudé právo 10.10.1973, roč. 54 č.241, 1.

PANTONOVÉ MOSTY přes Suezský kanál, po kterých proudí egyptská armáda a její technika do egyptské Sínaje, jsou terčem zvěsilých útoků izraelského letectva. Přes úsilí Izraelců mosty fungují dále a přepravuje se po nich osvobozené armádě munice, pohonné hmoty, potraviny a posily.

Telefoto ČTK—UPI

Příloha č. 3: Fotografie zachycuje zničený Damašek. *Zdroj:* Rudé právo 10.10.1973, roč. 54 č.241, 7.

Příloha č. 4: Fotografie zachycuje zajatce. *Zdroj:* Rudé právo 11.10.1973, roč. 54 č.242, 1.

V úterý, čtvrtý den bojů na Středním východě, bylo zajato podle egyptského komuniké několik set izraelských vojáků. Na snímku jedna ze skupin izraelských zajatců. Telefoto ČTK—UPI

Příloha č. 5: RP zobrazovalo československou podporu této války, jejíž pravdivost však byla spíše pochybná, protože z článku je zřejmé, že lidé byly svoláni na nádvoří spíše vedením Smíchovské tatry a o „rozhořčené protesty“ jak titulek uvádí se nejedná. *Zdroj:* Rudé právo 12.10.1973, roč. 54 č.243, 1.

Příloha č. 6: RP vykreslovalo vojenské postupy. *Zdroj:* Rudé právo 13.10.1973, roč. 54, č. 244, 7.

Příloha č. 7: Obrázky zraněných civilistů. *Zdroj:* Rudé právo 15.10.1973, roč. 54, č. 245, 1.

Příloha č. 8: Publikace zničených civilních cílů byly velmi časté. *Zdroj:* Rudé právo 17.10.1973, roč. 54, č. 247, 7.

Příloha č. 9: Fotografie radostných lidí po ukončení války. *Zdroj:* Rudé právo 23.10.1973, roč. 54, č. 252, 1.

Příloha č. 10: Jednání Rady Bezpečnosti OSN. *Zdroj:* Rudé právo 26.10.1973, roč. 54, č. 255, 1.

Příloha č.11: Součástí zpráv RP byly i karikatury. Tato vyobrazuje izraelského náčelníka generálního štábu Moše Dajana, který nožem trhá rezoluci Rady bezpečnosti OSN na kusy. Pod tím, je ironický popis obrázku. *Zdroj: Rudé právo 26.10.1973, roč. 54, č. 255, 7.*

